

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Mirela Mihăescu • Ștefan Păearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

Clasa a III-a

 intuitext
grup SOFTWIN

Editura INTUITEXT

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice.

Manualul școlar a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 3053 din 12.01.2016, în urma evaluării, și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 5003 din 02.12.2014.

Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Mirela Mihăescu • Ștefan Pacearcă
Anița Dulman • Crenguța Alexe • Otilia Brebenel

Clasa a III-a

Editura INTUITEXT

Disciplina: **Limba și literatura română**

Clasa: **a III-a, semestrul I**

Tipul programei școlare: **Limba și literatura română, clasele a III-a – a IV-a**

Acest proiect de manual școlar este realizat în conformitate cu **Programa școlară aprobată prin OMEN nr. 5003/ 02.12.2014, Anexa nr. 2**

Număr de pagini/volum: **80**

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE						
Anul	Numele elevului	Clasa	Școala	An școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1						
2						
3						
4						

*Starea manualului se înscrie folosind termenii: *nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.*

Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect. Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Copyright © 2016 – Editura INTUITEXT

Toate drepturile rezervate Editurii INTUITEXT.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă a Editurii INTUITEXT.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Limba și literatura română, clasa a III-a: manual/ Mirela Mihăescu, Ștefan Pacearcă, Anița Dulman. – București: Intuitext, 2016
2 vol.

ISBN 978-606-8681-28-3

Semestrul 1. – 2016. – ISBN 978-606-8681-24-5

I. Mihăescu, Mirela

II. Pacearcă, Ștefan

III. Dulman, Anița

811.135.1(075.33)

821.135.1.09(075.33)

Editura INTUITEXT

București, b-dul Dimitrie
Pompeiu nr. 10A,
Clădirea Conect 1, etaj 1,
zona A, biroul nr. 2, sector 2

Departamentul vânzări:

Telefon: 0372.156.300
Fax: 021.233.07.63
vanzari@intuitext.ro
www.intuitext.ro

Referenți:

Prof. univ. dr. Marin Manolescu – Universitatea București

Conf. univ. dr. Luminița Mihaela Drăghicescu – Universitatea „Valahia” Târgoviște

Prof. grad did. I Gabriela Florica Catrina – C. N. „Constantin Cantacuzino” Târgoviște

Imnul național al României

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuprins

Deșteaptă-te, române!	3
Prietenii mei, Mara și Radu	6

1 Bun rămas, vacanță! Bun găsit, școală!

2 Poveștile pământului

Competențe:

1.1 Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil;	<i>Spiridușul cel bun al cărții,</i> după Ada Teodorescu.....	10
1.4 Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare;	Ascultăm și comunicăm!	13
2.2 Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului;	<i>Povestea pământului și a muncii...</i>	14
3.1 Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare;	<i>Cu nasul în carte,</i> după Nina Cassian	16
3.2 Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit;	Așezarea textului în pagina caietului.....	17
3.6 Aprecierea valorii cărților;	Jurnalul de lectură.....	18
4.1 Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea de text;	Cum se organizează un portofoliu ...	19
4.4 Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite;	Recapitulare	20
4.5 Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei.	Evaluare.....	21
	Exersare, joc și învățare	22

3 Călătorie pe un nor

Competențe:

1.1 Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil;	<i>Furtuna,</i> după Ruth Stiles Gannett ...	24
1.4 Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare;	<i>Țara lui Vreau-și-primesc,</i> după André Maurois	26
2.2 Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului;	Personajele textului	28
2.5 Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog;	<i>O vizită la Cumuleta,</i> după George Ricus	29
3.1 Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare;	Semnele de punctuație	31
3.2 Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit;	Ascultăm și comunicăm!	32
3.3 Formularea unei păreri despre o povestire/ personajele acesteia;	Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare imaginată.....	33
3.6 Aprecierea valorii cărților;	Recapitulare	36
4.1 Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea de text;	Evaluare.....	37
4.4 Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite.	Exersare, joc și învățare	38

- ★ – Imagine cu sau fără sunet în manualul digital
- ★ – Film sau animație în manualul digital
- ★ – Activitate interactivă în manualul digital

4 Din lumea reală, în lumea textului

Competențe:

1.1 Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil;	<i>Ruxi,</i> după Matthew Lipman	40
1.2 Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare;	Povestirea orală a unor întâmplări trăite	42
2.2 Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului;	Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare trăită.....	43
3.1 Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare;	<i>Cocoș de munte fotografiat,</i> după Ionel Pop	44
3.2 Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit;	Povestirea orală a unei întâmplări citite	46
3.4 Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia;	Ascultăm și comunicăm!	47
3.6 Aprecierea valorii cărților;	<i>Perla de scoică</i>	48
4.3 Realizarea unei scurte descrieri a unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin;	<i>Casa lui Tomi,</i> după Adrian Oprescu ...	50
4.4 Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite.	Recapitulare	52
	Evaluare.....	53
	Exersare, joc și învățare	54

5 Plantele și animalele au povestea lor

Competențe:

1.1 Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil;	<i>Povestea florii-soarelui,</i> după Tudor Pamfile	56
1.4 Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare;	Textul nonliterar	58
1.5 Manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat;	<i>Puiul de elefant,</i> după Rudyard Kipling	60
2.5 Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog;	Ascultăm și comunicăm!	62
3.1 Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare;	Proiectul <i>Plante și animale,</i> <i>între real și imaginar</i>	63
3.3 Formularea unei păreri despre o povestire/ personajele acesteia;	Recapitulare	64
3.6 Aprecierea valorii cărților;	Evaluare.....	66
4.3 Realizarea unei scurte descrieri a unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin;	Exersare, joc și învățare	68
4.4 Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/ trăite.		

6 Semnele nescrise ale naturii

Competențe:

1.1 Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil;	<i>Semnul de iarbă,</i> după Silvia Kerim	70
1.3 Sesizarea unor regularități ale limbii prin raportare la mesaje audiate;	Cuvântul – parte de vorbire.	
1.4 Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare;	Substantivul.....	72
2.4 Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme;	Afișul.....	73
3.1 Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare;	<i>Natura nu te iartă,</i> după Passionaria Stoicescu	74
3.4 Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia;	Substantivul – numărul și genul	76
3.5 Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit;	Ascultăm și comunicăm!	77
4.2 Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal;	Recapitulare	78
4.5 Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei.	Evaluare.....	79
	Exersare, joc și învățare	80

Prietenii mei

Radu

Mara

Bun rămas, vacanță!

LUCREAZĂ!

- 1 Care dintre imaginile de mai sus îți amintesc de vacanța ta? De ce?
- 2 Găsește o colegă sau un coleg care a vizitat locuri asemănătoare. Unul ascultă, celălalt povestește. Inversați rolurile. Ați trăit întâmplări asemănătoare?

JOC – În vacanță...

- Realizați, fiecare, un tabel asemănător celui alăturat.
- Adresați colegilor întrebări pentru a afla cine întrunește una dintre condițiile scrise.
- Scrieți în căsuța respectivă numele colegului sau al colegei.
- Procedați în același mod pentru a completa toate căsuțele.
- Cel care a completat primul întregul tabel strigă **BINGO!**

A fost la munte.	A fost la mare.	A fost la bunici.	A fost în tabără.
A călătorit cu trenul.	A călătorit cu autocarul.	A călătorit cu avionul.	A călătorit cu mașina mică.
A fost la cinema.	A fost la bibliotecă.	A fost la muzeu.	A fost la teatru.
S-a plimbat cu bicicleta.	A sărit coarda.	S-a plimbat cu rolele.	A jucat șotronul.

Bun găsit, școală!

OBSERVĂ!

- 1 Cine crezi că a scris mesajul de pe tablă? Ce așteptări are persoana care a scris mesajul?

LUCREAZĂ!

- 2 Ești unul dintre copiii din fotografie. Scrie un text format din cinci – șapte propoziții despre lucrurile pe care te aștepti să le faci în noul an școlar.

★ ATELIER DE CREAȚIE – Albumul clasei

- 3 **Lucrați în grup.** Realizați un album în care fiecare dintre voi să așeze o fotografie sau un desen din vacanță.

Materiale necesare: cartoane colorate, bandă adezivă sau lipici, sfoară, foarfece și perforator.

Instrucțiuni:

- Îndoțiți cartoanele colorate.
- Perforați-le, apoi legați-le cu o sfoară.
- Așezați fotografiile sau desenele voastre în album, fiecare pe câte o pagină, apoi scrieți un enunț prin care să explicați ce reprezintă acestea.

★ 4 Lucrați în perechi.

- a) Citiți poezia *Toamna* creată de copii ca voi.

Uite, rândunici, cocoare
Trec în zbor spre țări cu soare!
Aripi mari și aripioare
Zboară neîncetat.

Uite și școlari, spre școală
Trec voioși cântând!
Ca și ei, și noi vom merge
Uite așa, în rând.

Toamna

autorii

POVEȘTILE PĂMÂNTULUI 2

Vei extrage informații dintr-un text literar audiat:

- vei completa enunțuri lacunare cu detalii din textul audiat.

1.1

Vei asculta un text înregistrat pe CD sau citit de doamna sau domnul învățător:

- vei stabili ordinea în care au loc întâmplările audiate.

1.4

Vei povesti întâmplări pe baza unor imagini:

- vei relata întâmplări din cărțile citite sau sugerate de ilustrații;
- vei relata începutul, continuarea, sfârșitul unor întâmplări ilustrate.

2.2

Vei extrage informații din textele literare citite:

- vei formula întrebări și răspunsuri referitoare la conținutul textelor;
- vei realiza un *jurnal cu dublă intrare*.

3.1

Vei comunica celorlalți emoțiile tale în legătură cu textul citit:

- vei exprima, prin desen, mimică, reacțiile față de cele citite;
- vei raporta propriile experiențe trăite la cele ale personajelor.

3.2

Vei formula aprecieri în legătură cu cărțile citite:

- vei discuta despre cărțile din biblioteca clasei;
- vei exprima, într-un jurnal de lectură, opinii despre cărțile citite.

3.6

Vei aplica regulile de despărțire în silabe a cuvintelor la capăt de rând:

- vei participa la discutarea problemelor apărute la despărțirea în silabe;
- vei aplica regulile de așezare a textului în pagina caietului.

4.1

Vei povesti pe scurt întâmplări imaginate:

- vei rezolva sarcini de scriere creativă.

4.4

Vei transmite în scris diferite idei personale:

- vei realiza un jurnal de lectură;
- vei organiza un portofoliu;
- vei participa la organizarea unor expoziții cu produse ale activităților de scriere.

4.5

Spiridușul cel bun al cărții după Ada Teodorescu

Înainte de a începe să vă povestesc întâmplările de necrezut prin care am trecut, dați-mi voie să mă prezint. Mă numesc Spiridușul cel bun al cărții. Locuința mea este, după cum cred că ați și bănuț, într-o carte de povești. Stau ascuns acolo, între file, și aștept. Văd pe fețele voastre o întrebare și cred că am și ghicit-o.

Grija mea cea mai mare, de la care un Spiriduș nu are voie să se abată, este ca nu cumva cuvintele să se adune în așa fel încât să dea înțelesuri greșite. Tot eu, Spiridușul, sunt cel care, mai ales noaptea, vin în somnul copiilor să le amintesc poveștile citite seara de părinții ori de bunicii lor.

Aici însă, în somn, e mai greu decât în carte. Și o să vedeți de ce. În carte mă ajută, cel mai mult și mai mult, scriitorul. El încearcă să povestească totul cât mai clar, pentru ca povestea să fie și frumoasă, dar și plină de învățăminte. Și cum scriitorii îi iubesc pe copii, niciodată vreunul dintre ei n-o să-i învețe ceva rău. De acest lucru, nu duc grijă. Cel mult, mă necăjesc cu vreun copil mai neatent ori mai zburdalnic, care nu vrea să lase ca înțelesul poveștii să-i lumineze fruntea prinsă în zuluți aurii.

Am mari necazuri însă, cu Spiridușul din vis. El, Spiridușul cel rău, vrea să-i pedepsească pe copiii neascultători. Le schimbă în vis personajele, le face mai mari și mai haine decât le-au inventat scriitorii și le pune să-i urmărească și să-i sperie, drept pedeapsă pentru poznele de peste zi.

Eu sunt un spiriduș bun. Și, deși locuiesc într-o minunată carte de povești și mă consider fericit pentru asta, nu am o clipă de liniște.

Întâi și întâi, pentru că băiețelul în cartea căruia stau nu are pic de astâmpăr. Tocmai când bunica ori mama îi citesc mai cu sârg din carte, vrea ceai, vrea biscuiți.

După aceea, el vrea să afle tot felul de răspunsuri:

– De ce a bătut moșul cocoșul, și cocoșul, dacă tot l-a pedepsit degeaba, de ce s-a mai întors cu punguța cu bani?

– De ce s-a împrietenit Harap-Alb cu Spânul, că doar știa că e om rău, și dacă tot l-a luat slugă, de ce calul lui, care era năzdrăvan și l-a scos din atâtea greutăți, nu l-a sfătuit să nu intre în fântână?

– De ce a trebuit capra să cânte iezilor ca s-o recunoască? Doar casa avea ferestre și era suficient ca ea să se arate la una dintre ele ca iezii să o vadă și să-i deschidă ușa!

Unui asemenea copil, e greu să-i răspunzi la toate întrebările. Mă ajutați voi, prieteni?

VOCABULAR

spiriduș – personaj de basm despre care se crede că se întruchipează în diferite vietăți și că-i slujește pe vrăjitori

haine – rele la inimă, fără milă
pozne – năzbâții, glume
cu sârg – cu bunăvoință

DESCOPERĂ TEXTUL!

1 Caută în text informații și formulează răspunsuri la întrebări.

- Unde locuiește Spiridușul cel bun?
a) în visul copiilor
b) într-o carte de povești
c) într-o fântână
d) într-o casă
- Cine îi provoacă necazuri Spiridușului celui bun?
a) copiii neascultători
b) copiii neatente
c) Spiridușul cel rău
d) scriitorul
- Ce grijă are Spiridușul cel bun?
Spiridușul cel bun ca nu cumva cuvintele Spiridușul vine să le amintească
- De ce încearcă scriitorul să povestească totul cât mai clar într-o carte?

2 Transcrie fiecare afirmație însoțită de explicația corectă.

- a) Spiridușului îi este mai ușor când este în carte decât în visul copiilor
 - pentru că părinții le citesc copiilor poveștile
 - pentru că îl ajută scriitorul
- b) Scriitorii nu o să îi învețe niciodată ceva rău pe copii
 - pentru că îi iubesc pe aceștia
 - pentru ca povestea să fie și frumoasă, dar și plină de învățăminte

3 Formulează răspunsuri la întrebări.

- Cum îi pedepsește Spiridușul cel rău pe copii, pentru poznele de peste zi?
Scrie două moduri în care procedează el.
- De ce Spiridușul cel bun nu are o clipă de liniște, deși locuiește într-o minunată carte de povești? Scrie două motive.

4 Exprimă-ți părerea, bazându-te pe informații din text.

- a) Spiridușul cel bun stă ascuns între filele cărții de povești și așteaptă. Ce crezi că așteaptă?
- b) Care momente te-au făcut să reacționezi așa cum sugerează imaginile de mai jos? Motivează.

5 Ai aflat din text ce nelămuriri are băiețelul neastâmpărat, în cartea căruia stă Spiridușul. Ce răspunsuri crezi că ar putea primi la întrebările sale?

ATELIER DE CREAȚIE – Fel de fel de întrebări și răspunsuri

- 6 a) Scrie întrebarea pe care ai adresa-o spiridușului din cartea ta de povești. Semnează-te.
b) Pune foaia într-o cutie, împreună cu ceilalți colegi.
c) Extrage din cutie o altă foaie și răspunde în scris la întrebare. Dă foaia celui căruia îi aparține.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- Răspunde la întrebări:
 - Cum se numește autorul textului *Spiridușul cel bun al cărții?*
 - Ce legătură există între text și titlul acestuia?
- Citește din text:
 - enunțul din care afli cine are grijă de cuvintele din cărțile de povești;
 - fragmente corespunzătoare ilustrațiilor de mai jos.

★ AMINTEȘTE-ȚI!

- În realizarea ilustrațiilor se ține seama de:
- vârsta și alte însușiri ale personajelor prezentate în text;
 - vestimentația adecvată timpului când se petrec întâmplările prezentate;
 - detalii despre locul unde se petrec întâmplările.

LUCREAZĂ!

- Discută cu un coleg sau o colegă:
 - Spiridușul cel rău a modificat copertele de mai jos. Cum ai putea corecta ce a modificat el, astfel încât copertele să ilustreze conținutul cărților?

- Alege din biblioteca clasei o carte cu povești ilustrate. Tu descrii o ilustrație, iar celălalt recunoaște povestea și spune titlul ei. Schimbați rolurile.

- Observă ilustrația textului *Spiridușul cel bun al cărții*. Este potrivită pentru acest text? Motivează răspunsul.

ATELIER DE CREAȚIE – Galeria personajelor fantastice

- Lucrați în perechi.** Realizați, prin desen sau colaj, un personaj în care să îmbinați elemente și însușiri specifice mai multor personaje cunoscute de voi. Alegeți un nume potrivit pentru acesta. Prezentați colegilor lucrarea, apoi expuneți-o la *Colțul cititorului*.

★ JOC – Povești încurcate

- Alegeți o poveste cunoscută de toți membrii grupului. Pornind de la o secvență a poveștii, realizați un scurt text în care personaje din alte povești intervin și modifică desfășurarea evenimentelor.
- Prezentați în fața clasei scenariul imaginat de voi, interpretând fiecare câte un personaj.

ASCULTĂM ȘI COMUNICĂM!

- Ascultă povestea *Pescarul și delfinii*, după Gheorghe Onea, de pe CD.

LUCREAZĂ!

- Stabilește ordinea în care au loc întâmplările ilustrate mai jos.

- Completează enunțurile:
 - Într-o noapte cu lună plină, în năvodul pescarului s-a prins un
 - Tatăl Delfinului de Aur era
 - Pescarul își lua fiul în barcă, la pescuit, deoarece
 - Pescarul a fost dus în Împărăția Tăcerii de către
 - Pescarul și-a recunoscut fiul așezat pe

- Lucrați în perechi.** Discutați despre modul cum ați ilustra fiecare povestea ascultată.

- Privește, cu atenție, imaginile de mai jos. Pe fiecare coloană, acestea ilustrează **începutul**, **continuarea**, **sfârșitul** unor întâmplări.
 - Lucrați în grup de trei.** Realizați împreună câte o povestire cu ajutorul ilustrațiilor din fiecare coloană. Alegeți-vă câte un cerculeț colorat și povestiți întâmplările indicate de acesta.

Povestea pământului și a muncii

Se spune că mai întâi a fost făcut cerul cel fără de capăt, apoi pământul cel înconjurat de ape și toate câte sunt într-însele, iar la urmă a apărut omul hărăzit să fie stăpân peste toate făpturile și vietățile pământului, apelor și văzduhului. După aceea, toate au aflat ce îndatoriri au.

Așa s-a rânduit, cerul să fie pentru respirarea oamenilor și a vietăților și loc de petrecere pentru zburătoare, iar plantele să tragă din el, prin frunze, hrană trebuincioasă.

Soarelui i s-a dat poruncă, prin razele sale de foc, să încălzească aerul, pământul și apele și să-și reverse lumina sa asupra tuturor făpturilor aflate sub bolta cerului.

Luna cea schimbătoare și stelele cele fără de număr au fost însărcinate ca ele să fie luminătoare noaptea, ca vietățile sălbatice și fricoase, ieșind din ascunsele lor vizuini, să-și poată afla hrana în vremea nopților.

Mărilor fără de fund și lin stătătoare și apelor celor curgătoare le-a fost hărăzit ca în ele să se adăpostească fel de fel de pești și vietăți, ca ele să stingă setea oamenilor și a vietăților și, pe urmă, ca prisosul apelor lor să se ridice în formă de abur în aer și apoi la vreme de trebuință să cadă pe pământ în formă de ploaie și omăt.

La urmă veni și pământul, ca să ia spre știință de îndatorirea lui și Creatorul i-a zis:

– Tu, negrule pământ, să hrănești cu ierburile cele mirositoare și cu pomii cei roditori ce vor răsări și se vor hrăni din glia ta, toate vietățile, animalele și pe toți oamenii lumii!

Auzind pământul această poruncă, s-a cutremurat de frică, după care i s-a schimbat neteda-i față în munți și văi și a zis:

– Mă prind să hrănesc, să cresc și să adăpostesc toate ierburile, pomii, vietățile și dobitoacele lumii, dar nu mă prind să hrănesc sumedenie de oameni ce va fi cu vremea pe pământ. Nu mă prind să hrănesc pe om, fiindcă el, rânduit stăpân peste toate cele, nu va voi să mă lucreze și să mă îngrijească și așa să-și agonisească cele de trebuință, ci va aștepta ca toate să i le dau de-a gata, așa cum s-ar zice, mură în gură. De aceea, nu mă prind să-l hrănesc pe om. Poate vor să facă aceasta luminosul soare, blânda lună, strălucitoarele stele sau întinsele și nemărginitele mări.

(*Legende populare românești*)

VOCABULAR

hărăzit – destinat, sortit, rânduit

prisosul – ceea ce depășește necesarul, surplusul

sumedenie – mulțime, puzderie

să agonisească – să strângă

DESCOPERĂ TEXTULI

1 Transcrie enunțurile adevărate.

- Se spune că mai întâi a fost făcut cerul.
- Soarele a fost hărăzit să fie stăpân peste toate făpturile și vietățile pământului.
- După cer, a fost făcut pământul cel înconjurat de ape și toate câte sunt într-însele.
- Luna a fost însărcinată să-și reverse lumina asupra tuturor făpturilor aflate sub bolta cerului.
- Pământului i-a fost rânduit să hrănească toate vietățile, animalele și pe toți oamenii lumii.

2 Completează spațiile punctate selectând cuvintele potrivite dintre cele scrise pe norișori.

cerul razele
luna stelele
mările pomii

lin stătătoare
cei roditori
de foc

cea schimbătoare
cel fără de capăt
cele fără de număr

3 Formulează răspunsuri la întrebările date.

- De ce au fost însărcinate Luna și stelele să fie luminătoarele nopților?
- De ce nu s-a angajat pământul să-l hrănească pe om?

LUCREAZĂ!

4 Exprimă-ți părerea, bazându-te pe informații din text.

- Dacă aș fi un iepuraș, i-aș mulțumi Lunii pentru că
- Dacă aș fi un pește, le-aș mulțumi apelor pentru că
- Îi promit pământului că pentru

5 Ce fragment din text te-a surprins? Notează-ți impresiile urmând pașii de mai jos.

Exemplu:

- Ce vei face?**
Vei face *Jurnalul cu dublă intrare*.
- Când vei face?**
Pe măsură ce vei citi un text.
- Cum vei face?**
Vei împărți foaia de scris în două părți egale, separate printr-o linie verticală. În partea stângă vei transcrie un fragment care ți-a atras atenția. În partea dreaptă vei motiva alegerea făcută, vei scrie impresii.
- De ce vei face?**
Ca să stabilești o legătură între întâmplările citite și cele trăite de tine.

Fragmentul ales	Impresii
<i>Nu mă prind să hrănesc pe om, fiindcă el, rânduit stăpân peste toate, nu va voi să mă lucreze și să mă îngrijească și așa să-și agonisească cele de trebuință, ci va aștepta ca toate să i le dau de-a gata, așa cum s-ar zice, mură în gură.</i>	Am ales acest fragment pentru că M-a făcut să mă gândesc la Când l-am citit, am simțit Mi-a amintit de Sunt de acord cu / Nu sunt de acord cu Sunt nelămurit(ă) de

În coloana cu impresii, poți completa doar anumite enunțuri dintre cele date sau poți adăuga și alte comentarii prin care să îți motivezi alegerea făcută.

JOC – Schimburi

- Se alege din clasă copii care vor întruchipa elementele naturii descrise în textul *Povestea pământului și a muncii*: **soarele, luna cu stelele, mările, pământul**. Ceilalți copii vor juca rolurile viețuitoarelor pământului: **oamenii, animalele, plantele**.
 - Jucați-vă! Cereți și dăruți!
- Exemplu:** Oamenii vin spre soare și îi cer căldură, soarele dăruiește oamenilor ce au cerut, apoi le cere să-i vadă mai des afară (în parcuri, pe biciclete, pe munți etc.).

*Cu nasul în carte după Nina Cassian

Cândva, într-o țară de foarte departe, trăia o domniță, cu nasul în carte.

Nimic nu vedea, n-auzea ce se întâmplă, citea fără preget cu un deget la tâmplă.

Și câte-un mierloi zicea:

– Hai cu noi în blânda pădure de cetini!
Domnița tăcea,
țâfnoasă și rea,
și nu avea niciun prieten.

Treceau anotimpuri cu soare și ploaie,
cu ierburi și flori, cu ninsori și pâraie.
Domnița, cu nasul în carte întruna,
uita cum e soarele, roua și luna.

Și n-avu-ncotro:
uită cum și ce
bogată e viața cea vie.

Că soarele-i o și luna e C,
atâta apucase să știe.
Domnița mândră era ca păunul:
– Mai multe ca mine nu știe niciunul!
Și, nepăsătoare, cu nasul în carte,
de tot ce e-n jur era foarte departe.

Venea câte-un miel,
intra în castel,
zicând:
– Hai, domniță, la stână,
să vezi ciobănași,
și urdă și caș,
și cea mai gustoasă smântână!

– Mai lasă-mă, zău, cu prostiile tale!
La stână-oi veni când găsi-voi cu cale.
Acuma nu-mi pasă de oameni și miei.
Știu una și bună: să iau premiu-ntâi!

(Asemeni ciudate făpturi, mi se pare,
în clasă la voi se numesc _____ re.)

VOCABULAR

fără preget – fără întrerupere, continuu
mierloi – o specie de pasăre
țâfnoasă – înfumurată, îngâmfată

urdă – produs lactat care se obține prin fierberea și închegarea zerului gras rămas de la prepararea cașului sau de la alegerea untului

OBSERVĂI

- Cum este așezat în pagină textul *Deșteaptă-te, române!* de Andrei Mureșanu, față de textul de mai sus?

*REȚINEI

- Textul tipărit** poate fi așezat în pagină pe una, două sau mai multe coloane. Lectura începe de la coloana din stânga.

DESCOPERĂ TEXTULI

Formulează răspunsuri la întrebări.

- Unde trăia domnița?
- De ce domnița nu vedea nimic și nu auzea ce se întâmplă în jur?
- Ce voia domnița să obțină?
- La ce a renunțat pentru a-și atinge scopul?
- Ce animale o îndemneau pe domnița să admire lucrurile din jurul ei?

Așezarea textului în pagina caietului

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- Unde este scris titlul textului *Cu nasul în carte*?
 - Unde este scris numele autorului?
 - Unde este scris primul cuvânt din fiecare vers?
 - Cum se procedează în cazul în care un cuvânt nu poate fi scris, în întregime, la capătul rândului?
- Scrie toate modalitățile de despărțire la capăt de rând a cuvintelor *domniță* și *nepăsătoare*.
 - Caută în textul *Cu nasul în carte* cuvintele formate din patru silabe. Scrie toate modalitățile de despărțire a acestora la capătul rândului.

*AMINTEȘTE-ȚI!

Reguli de așezare a textului în pagina caietului

- Titlul se scrie la mijloc, deasupra textului.
- Între titlu/autor și text se lasă un rând liber.
- Fiecare idee nouă se scrie cu alineat.
- Într-o poezie, versurile se scriu cu alineat, iar între strofe se lasă un rând liber.
- Cuvintele pentru care nu mai există spațiu suficient de scriere se despart la capăt de rând, trecând pe rândul următor silabe întregi.

LUCREAZĂ!

- Transcrie strofele formate din patru versuri din poezia *Cu nasul în carte*.
- Consideri că domnița a greșit renunțând la toate pentru a citi? Scrie cel puțin un argument pentru DA și cel puțin un argument pentru NU. Organizează-ți argumentele în două coloane.

DA, pentru că:

NU, pentru că:

APRECIAZĂ TEXTULI

- Recitește poezia în întregime. Realizează un *Jurnal cu dublă intrare*, organizând textul scris pe două coloane, așa cum ți s-a indicat la pagina 15.

ATELIER DE CREAȚIE – Lumea, o carte deschisă

- Lucrați în grup.**
 - Amintiți-vă o activitate desfășurată cu clasa, în afara școlii, în care v-au impresionat diferite lucruri din jur.
 - Scrieți un text de șapte-nouă enunțuri ajutându-vă de întrebările din dreapta.
 - Realizați un desen sau un colaj care să ilustreze conținutul textului.
 - Legați toate lucrurile din clasă într-o singură carte.

- Unde a avut loc activitatea?
- Când a avut loc?
- Cine a participat?
- Ce s-a întâmplat?
- Ce ați văzut? Ce ați auzit?
- Cum v-ați simțit?

PENTRU A REUȘI

- Respectă regulile de scriere corectă și de despărțire a cuvintelor în silabe, la capăt de rând.
- Respectă regulile de așezare a textului în pagina caietului.

Jurnalul de lectură

Citește, cu atenție, textul următor:

Tocmai ai terminat de citit o poveste? Felicitări! Ia-ți repede ceva de scris, fiindcă pornim într-o călătorie și vom ține împreună jurnalul, ca să notăm în el ce-am văzut și ce-am auzit pe unde am umblat, cu cine ne-am întâlnit, ce ne-a plăcut și cine știe ce trăsniți ne mai trec prin minte.

Spun că-i o călătorie, pentru că atunci când citești e ca și cum te-ai plimba printr-o poveste, iar poveștile sunt un fel de țări străine, locuite de ființe pe care nu le întâlnești zilnic, pe stradă.

Ia-ți un răgaz și gândește-te la ceea ce ai citit.

(fragment din *Jurnalul de lectură*, după Vlad Zografi)

OBSERVĂ!

- Ce îți propune autorul să notezi în jurnalul de lectură?
- Ascultă-i pe colegii tăi ca să afli dacă și ei au descoperit aceleași lucruri.

LUCREAZĂ!

- 1) a) Citește *Drepturile cititorului*.
b) Scrie alte două drepturi.
- 2) Citește impresiile notate de un copil, membru al *Clubului cititorilor*, în jurnalul său de lectură. Discută cu o colegă sau un coleg despre **aspectele surprinse în pagina de jurnal** de mai jos.

★ *Drepturile cititorului*

- 1) Dreptul de a citi orice carte adecvată vârstei
- 2) Dreptul de a nu termina de citit cartea
- 3) Dreptul de a reciti
- 4) Dreptul de a citi oriunde
- 5) Dreptul de a răsfoi cărțile
- 6) Dreptul de a citi cu voce tare
- 7) Dreptul de a avea o părere despre cele citite

(după Daniel Pennac)

★ Impresii despre carte (titlu, autor, coperte, ilustrații).	• Povestirea „ <i>Spiridușul cel bun al cărții</i> ” scrisă de Ada Teodorescu se regăsește în cartea cu titlul „ <i>Întâmplări de neuitat</i> ”.
• Impresii despre personaje (care apar mai des, care îi plac sau nu).	• <i>Îmi place foarte mult Spiridușul cel bun.</i>
• Gânduri, întâmplări, fapte: – trăite de personaj; – care îl emoționează pe cititor.	• <i>El dorește ca somnul copiilor să nu fie tulburat de Spiridușul din vis. Apreciez dragostea lui față de copii.</i>
• Ce își imaginează cititorul.	• <i>Dacă eu aș fi spiriduș, aș intra în somnul colegilor mei care nu prea au încredere în ei.</i>
• Ce ar vrea să mai afle.	• <i>Aș vrea să mai citesc despre faptele Spiridușului din vis, cel care sperie copiii.</i>
• Cui ar recomanda cartea.	• <i>Recomand cartea unor copii cărora le este frică de anumite personaje din povești și nu mai citesc din acest motiv.</i>

- 3) Realizează și tu un jurnal de lectură.
Poți folosi un caiet special în care să scrii însemnări și despre alte cărți.

Cum se organizează un portofoliu

★ OBSERVĂ!

- **Lucrați câte doi.** Citiți etapele și sugestiile de organizare a unui portofoliu.
- Observați ilustrația. Cui aparține portofoliul?
- Formulați câte o apreciere despre aspectul lui.

■ Ce vei face?

Un portofoliu.

■ Când vei face?

Pe măsură ce parcurgi unitățile de învățare.

■ Cum vei face?

- Vei colecta diferite lucrări realizate în cadrul activităților.
- Unele lucrări îți vor fi indicate de învățătoarea sau învățătorul tău.
- Unele lucrări vor fi indicate în manual, cu simbolul **PORTOFOLIU**.
- Alte lucrări sunt la alegerea ta.

■ De ce vei face?

Ca să observi:

- cum progresezi într-o anumită perioadă;
- care îți sunt realizările;
- ce mai ai de făcut.

■ Cum vei ști dacă ai reușit?

Portofoliul va fi evaluat de învățătoarea sau învățătorul tău.

Părinții sau alte persoane vor analiza și vor aprecia rezultatele activității tale.

SUGESTII PENTRU REUȘITĂ

- Ai nevoie de câteva materiale:
– o mapă sau un dosar;
– coli de scris albe și colorate;
– un perforator;
– un calendar pentru a însemna diferite date sau termene stabilite de învățătoarea sau învățătorul tău.
- Scrie data când ai realizat fiecare lucrare!
- Lucrările pot fi: jurnale de lectură, desene, ilustrații pentru texte, portrete, scrisori, schițe, poezii, povestiri create de tine, alte lucrări recomandate la clasă.
- Completează portofoliul la timp!
- Prezintă portofoliul părinților!

Acum, poți începe să-ți organizezi propriul portofoliu!

SUCCES!

LUCREAZĂ!

- 1) Ce este un portofoliu?
- 2) Ce conține un portofoliu?
- 3) Ai observat că în descrierea pașilor realizării unui portofoliu există etapa *De ce vei face*? Care este motivul existenței acestei etape?
- 4) Ți se pare că o anumită etapă e mai dificilă? Dacă da, motivează.
- 5) Crezi că vei găsi soluții pentru reușită? Împărtășește-le colegilor tăi!

LUCREAZĂ!

1 Lucrați în perechi.

a) Alcătuiți câte trei versuri pentru a continua fiecare dintre cele două jocuri numărători.

Din oceanul Pacific
A ieșit un pește mic
Și pe coada lui scria:
leși afară dumneata!

A ieșit și un căluț
.....

Caloiene, caloiene,
Mergi acum la tatăl tău
Ca să iei cheițele
Să deschizi porțile!

Că, de când nu a plouat,
.....

b) Recitați poeziile în fața clasei, însoțind recitarea de mișcările specifice jocului.

2 Transcrie cele două poezii despărțind cuvintele în silabe. Adaugă și versurile compuse de voi.

Exemplu: Din o-cea-nul Pa-ci-fic

3 a) Observă imaginile de la pagina 13.

b) Ești unul dintre copiii din seria de ilustrații din ultima coloană.

c) Scrie un text format din șapte propoziții, respectând ordinea întâmplărilor sugerate de imagini.

PENTRU A REUȘI

AUTOEVALUARE

Verifică dacă:

- ai scris corect cuvintele;
- ai formulat propoziții clare și complete;
- ai așezat corect textul în pagină;
- ai despărțit corect cuvintele, la capăt de rând.

ATELIER DE CREAȚIE – Natura, prietena mea!

PORTOFOLIU

4 Ești unul dintre cei doi copii cercetători din imaginile de mai jos. Scrie ceea ce observi referitor la unul dintre mediile de viață ilustrate, la alegere.

Natura, prietena mea!

Citește, cu atenție, textul următor:

★ Luminșul din pădure era casa viețuitoarelor mici. Păsările și veverițele locuiau împreună în copaci. Iepurii și aricii împărțeau umbra arborilor, iar peștii și broaștele, apele liniștite ale lacului.

Cu toții erau mulțumiți și liniștiți, până când, într-o zi, au apărut niște făpturi amenințătoare. Iepurele Mic le zărise umbra înainte de apariția lor. Se opriseră la marginea luminșului.

– Am venit să luăm toate viețuitoarele cu pene! au strigat făpturile.

– Noi n-avem pene! au spus broaștele.

– Nici noi! au spus veverițele, aricii și iepurii.

Peștișorii ieșiră afară din apă, arătându-și solzii strălucitori. Păsările ciripeau agitate în vârful copacilor. Se înălțară în aer, cu un țipăt, încercând în zadar să scape. Iepurele Mic a întrebat animalele rămase, de ce făpturile au luat păsările.

– Au ele un motiv! a răspuns posomorât Iepurele Mare.

– Ei, oricum eram prea mulți! Acum e mai mult loc în poiană! a spus ariciul.

A doua zi, făpturile au venit iar, ca să ia animalele din ape: peștii și broșcuțele.

– Ei, oricum broaștele sunt lipicioase, iar peștele e mut, nu zice nimic! a spus ariciul.

Rând pe rând, făpturile au luat toate vietățile din poiană. Iepurii au fost luați ultimii. Doar Iepurele Mic a scăpat fiind ascuns la marginea poienii. Rămas singur, a alergat să spună pățania în alte poieni. Un gând nu-i dădea pace: *Făpturile n-ar fi reușit dacă...*

(fragment din *Lucruri dificile*, după Eve Bunting)

1 Răspunde la următoarele întrebări:

⊖ A. Care animale împărțeau umbra arborilor?

- păsările și veverițele
- iepurii și aricii
- peștii și broaștele
- veverițele și aricii

⊖ B. De ce s-au înălțat păsările în aer?

Păsările s-au înălțat încercând

⊖ C. Iepurele Mic nu a fost luat de făpturile amenințătoare. De ce?

2 Completează enunțurile:

- Dacă aș fi una dintre păsări, m-aș simți
- Dacă aș fi Iepurele Mic, m-aș simți
- Apreciez, dar nu apreciez

3 Scrie trei posibile continuări ale gândului iepurelui Mic.

Făpturile n-ar fi reușit dacă

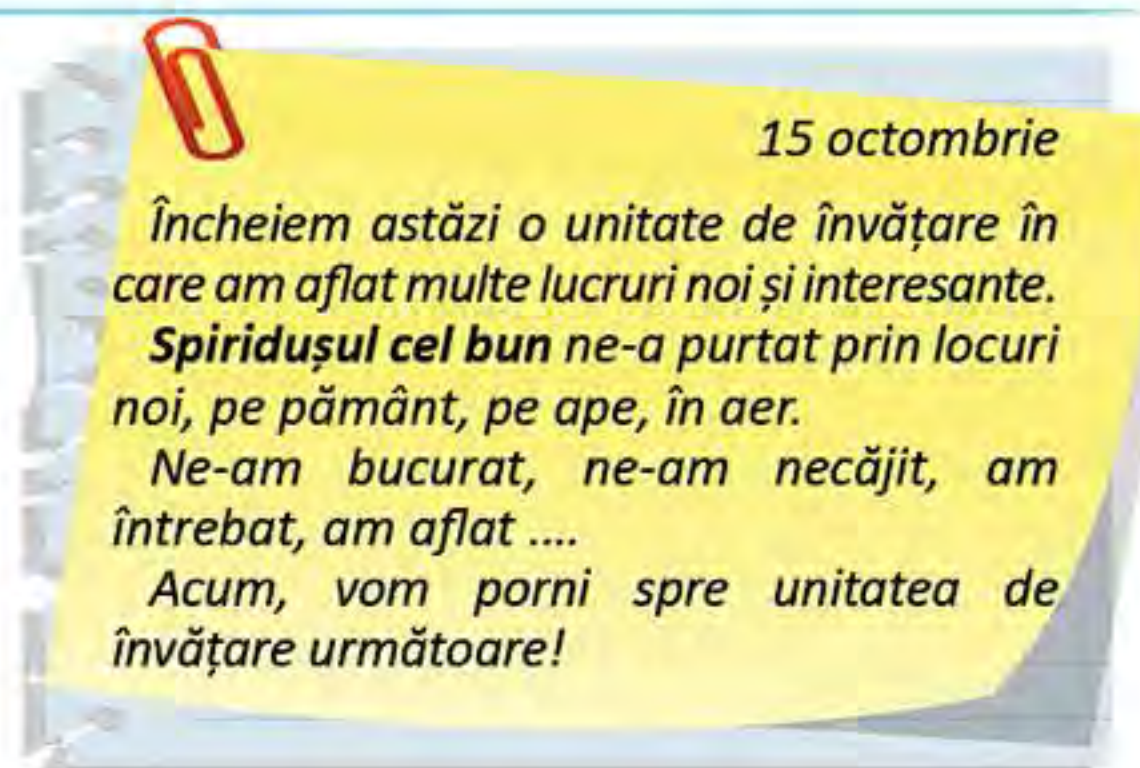
4 Transcrie un fragment din text care te-a impresionat. Scrie două motive pentru alegerea făcută.

5 Scrie toate posibilitățile pentru despărțirea în silabe, la capăt de rând, a cuvintelor: **pățania**, **veverițele**, **viețuitoarele**, **amenințătoare**.

Cum te poți aprecia	1	2	3	4	5
Suficient	⊖	⊖	1 continuare	transcriere	2 cuvinte
Bine	⊖⊖	⊖⊖	2 continuări	transcriere și un motiv	3 cuvinte
Foarte bine	⊖⊖⊖	⊖⊖⊖	3 continuări	transcriere și două motive	4 cuvinte

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- 1 Textul alăturat face parte din jurnalul unei clase de copii ca voi. Citește-l și răspunde la întrebări.
- Cine a fost însoțitorul copiilor?
 - Unde i-a purtat Spiridușul cel bun pe copii?
 - Ce lucruri noi și interesante ai aflat tu în această unitate de învățare?

LUCREAZĂ!

★ 2 Lucrați în grup.

- Observați împreună ilustrația din dreapta.
- Ce întrebări ați dori să le adresați vizitatorilor, în legătură cu locul de unde vin?
- Stabiliți cine le va vorbi vizitatorilor *nemaivăzuți* despre apele, pădurile, viețuitoarele de pe Pământ și ce anume va spune fiecare.

ATELIER DE CREAȚIE – *Dragi nepământeni, ...*

PENTRU A REUȘI!

AUTOEVALUARE

- 3 Ești unul dintre copiii din ilustrația de mai sus, care participă la întâmpinarea vizitatorilor *nemaivăzuți*. Scrie un mesaj adresat acestora, format din șapte propoziții.

Verifică dacă:

- ai ordonat propozițiile în text;
- ai formulat propoziții clare și complete;
- ai așezat corect textul în pagină;
- ai despărțit corect cuvintele, la capăt de rând.

★ JOC – *Călătorie în cosmos*

Ce ziceți de o călătorie în cosmos? Imaginați-vă sau chiar construiți o aeronavă cu mai multe intrări. Toți copiii au loc înăuntru, trebuie doar să intre pe ușile potrivite: **DOUĂ SILABE**, **TREI SILABE** sau **PATRU SILABE**.

Exemplu: Pe ușa deasupra căreia scrie **DOUĂ SILABE**, vor intra copiii ale căror nume conțin două silabe.

CĂLĂTORIE PE UN NOR 3

Vei extrage informații dintr-un text literar audiat:

- vei identifica personajele din povestirea ascultată.

1.1

Vei asculta un text înregistrat pe CD sau citit de doamna sau domnul învățător:

- vei povesti întâmplările din textul audiat.

1.4

Vei povesti oral întâmplări cunoscute:

- vei relata întâmplările dintr-un text citit, pe baza unor întrebări date.

2.2

Îți vei adapta vorbirea la diferite situații de comunicare, în funcție de partenerul de dialog:

- vei participa la dramatizarea unor scene din poveste;
- vei interpreta rolurile unor personaje din fragmentul audiat.

2.5

Vei identifica elemente privind locul, timpul, spațiul acțiunii dintr-un text citit:

- vei organiza în tabele sau cadrane unele informații din textele citite;
- vei recunoaște un text literar;
- vei recunoaște un text narativ.

3.1

Vei comunica celorlalți emoțiile tale în legătură cu textul citit:

- vei exprima păreri față de cele citite prin: desen, mimică, ritm, melodie.

3.2

Vei formula păreri despre o povestire citită, despre personajele acesteia:

- vei exprima anumite puncte de vedere personale despre personaje.

3.3

Vei formula aprecieri în legătură cu cărțile citite:

- vei participa la proiecte de lectură în grup pentru realizarea unor *timbre* cu personaje.

3.6

Vei aplica regulile de punctuație în redactarea unui text:

- vei completa semnele de punctuație într-un text;
- vei participa la discutarea dificultăților întâmpinate la scris.

4.1

Vei exersa scrierea textului în care se prezintă o întâmplare imaginată:

- vei organiza și vei ordona ideile în vederea scrierii;
- vei stabili legătura între idei;
- vei selecta cuvintele cele mai potrivite în vederea scrierii;
- vei revizui textul scris.

4.4

Furtuna după Ruth Stiles Gannett

Elmer și dragonul zburară toată dimineața pe deasupra valurilor albastre și albe. Băiatul urmărea busola ca să se asigure că mergeau în direcția bună.

Dragonul văzu jos o stâncă și îi propuse băiatului să se odihnească pentru puțin timp. Coborî până la stâncă. Elmer scoase șapte mandarine pe care le mâncară, privind cum cerul devine din albastru, gri închis. Se apropia furtuna.

Băiatul se gândi că dacă vântul va fi puternic, valurile vor acoperi stânca, dar dacă vor merge mai departe, s-ar putea ca furtuna să rămână în urmă. Dragonul și Elmer se înălțară, în timp ce valurile se făceau mai albe și mai sălbatice. Câteva picături căzură din cerul înnegrit. Un vânt feroce îi ajunse din urmă, împingându-i în față. Trăsnetele pârâiau, iar ploaia rece și înțepătoare începuse să-i atace. Dragonul simțea că nu putea să mai zboare, aripile sale ude fiind din ce în ce mai grele.

Vântul sufla mai tare și ploaia era mai rece. Elmer se uită la busolă și îi spuse dragonului că nu merg în direcția bună. Era prea târziu! Nu avea ce să mai facă. Elmer lăsă deoparte busola și se uită în jos, la potopul devastator. Auzea cum dragonul abia mai răsuflă și vedea cum dă din aripi din ce în ce mai încet. Se întreba cât timp va mai rezista prin furtuna dezlănțuită.

– Nu mai pot, oftă dragonul și începu să alunece spre apa învolburată. Îmi pare rău!

Elmer închise ochii încercând să nu plângă. Deși era tare speriat, îi zise că apreciază cât de mult s-a străduit să-l ducă acasă. Dragonul alunecă în apă. Pleosc!

– Elmer, suntem în siguranță! Am aterizat pe nisip! strigă dragonul bucuros. Nu te da jos pentru că apa îmi vine până la genunchi. Simt cum crește din ce în ce mai mult!

– Poate te afunzi în nisip mișcător!

– Nu cred. Va trebui să așteptăm aici! De ce nu tragi un pui de somn? Eu pot să dorm în picioare.

– Un pui de somn în mijlocul oceanului, în mijlocul unei furtuni?

– De ce nu? E noapte, nu avem ce altceva să facem.

Elmer se întinse pe spatele dragonului și adormi în timp ce tunetele bubuiau în jur. Când se treziră, furtuna trecuse, iar dragonul nu mai avea burta în apă. O ceață groasă îi înconjura.

– Știu de ce apa crește și descrește! exclamă Elmer. E marea, iar noi stăm pe un banc de nisip aproape de un țărm și imediat ce se ridică ceața vom putea vedea despre ce fel de pământ e vorba.

Apa scăzu tot mai mult în timpul nopții, dar Elmer și dragonul erau prea bucuroși ca să mai poată dormi. În cele din urmă, când soarele răsări, dragonul nu mai avea nici măcar picioarele în apă, iar ceața începuse să se ridice.

VOCABULAR

feroce – crunt, violent, nemilos

învolburată – care se mișcă în vârtej, foarte agitată

maree – mișcare periodică de ridicare sau coborâre a nivelului apelor mării datorită atracției Lunii și a Soarelui

DESCOPERĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări.

A. Ce prezintă textul *Furtuna*?

- o întâmplare imaginată de autor
- un anunț
- un dialog
- informații clare și exacte

B. Pe unde au zburat Elmer și dragonul toată dimineața?

Elmer și dragonul zburară toată dimineața

C. Care sunt semnele care anunțau că se apropie furtuna?

Scrie patru dintre transformările prin care trecea natura.

2 Transcrie, din text, enunțurile din care afli:

- cum și-a dat seama Elmer că nu merg în direcția bună;
- de ce simțea dragonul că nu poate să mai zboare;
- din ce cauză apa oceanului creștea și descreștea.

3 Identifică în text:

- aspecte inspirate din realitate
 - Băiatul urmărea busola ca să
 - Cerul devenea din albastru, gri închis pentru că
- aspecte care nu sunt reale
 - Elmer zbura pe
 - Dragonul

4 a) Ce cuvinte folosește autorul pentru a impresiona cititorul? Completează spațiile punctate.

- un vânt
- potopul
- trăsnetele
- furtuna
- ploaia
- apa

b) Găsește și scrie cuvinte din text care îți produc anumite emoții sau reacții.

REȚINE!

Într-un **text literar**:

- informațiile reale se îmbină cu altele imaginate de autor;
- sunt folosite anumite cuvinte sau expresii care impresionează, emoționează cititorul.

LUCREAZĂ!

5 Formulează răspunsuri la întrebări, bazându-te pe informațiile din text.

- Ce crezi că l-a făcut pe Elmer să se întrebe cât timp va mai rezista dragonul prin furtuna dezlănțuită?
- De ce crezi că lui Elmer îi venea să plângă?

6 **Lucrați în perechi.**

Considerați că Elmer și dragonul au procedat bine plecând de pe stâncă în momentul apropierii furtunii? Scrieți, pe baza textului, două argumente pentru DA și două pentru NU.

7 **Cadrene.** Completează un tabel asemănător, respectând cerințele.

1. Ce ai auzit când ai citit textul?	2. Ce ai simțit când ai citit textul?
3. Textul îți amintește de ceva din viața ta? Dacă da, scrie pe scurt.	4. Ce învățături desprinzi din text?

Țara lui Vreau-și-primesc

după André Maurois

Mișeta era o fetiță care intra în lumea visului cum intra oamenii mari la cinema.

Tocmai a primit certificatul *Zâna din clasa a treia* și a pornit pe tărâmul vrăjit al viselor ca să-și facă toate poftele. Așa a ajuns în fața unui stejar uriaș pe care scria *Țara lui Vreau-și-primesc*, țara în care toate visurile se împlinesc.

O întâmpină un corb bătrân, cu ochelarii pe cioc și un fes negru pe cap.

Acesta își puse ochelarii sub aripă și-i făcu semn Mișetei

să-l urmeze. Apăsă pe un buton ascuns în scoarța copacului și deschise o ușă.

– Ce ascensor adorabil! Ești foarte cumsecade!

Corbul roși de plăcere și, cu aripa, îi mângâie umerii.

– Ești o zână de treabă, spuse el. Ascultă: te sui în ascensor, apeși pe butonul *Croitorie*, aștepti să se oprească și te dai jos.

– Trimit ascensoru-napoi? Întrebă Mișeta.

– Ești zână, faci ce vrei... În dreapta, este un birou cu o placă pe ușă: *Celesta, croitoreasa zânelor*.

De câte ori se urca într-un ascensor, Mișetei îi era frică să nu treacă de ultimul etaj și să spargă acoperișul casei. Dar ascensorul din stejar opri la etajul trei. Mișeta ieși, văzu ușa Celestei și bătu. O voce groasă o pofti să intre. Mișeta văzu o doamnă într-o rochie neagră și cu o bonetă albă așezată peste niște bucle argintii.

– Bună ziua! spuse doamna. Cine ești dumneata?

– Sunt zâna Mișeta, răspuse ea.

– Foarte bine. Ne ocupăm numai de dumneata.

Urcară o scăriță în spirală și se pomeniră pe-o platformă cocoțată-n vârful stejarului. De jur-împrejur, vedeai numai frunze, iar deasupra, numai cer.

– Unde sunt stofele? Întrebă Mișeta mirată.

– Aici, răspuse Celesta, arătându-i cerul. Rochiile de zâne pot fi făcute din cinci țesături diferite: cer complet albastru, cer albastru cu nor alb, apus de soare care există în toate nuanțele, răsărit de soare și cer înstelat.

– Dar cum le croiți?

– Ai să vezi, răspuse Celesta. Vrei cer complet albastru?

– Da, zise Mișeta... Nu vreau nori.

Celesta strigă: *Jupiter! Jupiter!*

Jupiter, un vultur, se lăsă din zbor la picioarele lor.

– Jupiter, croiește o rochie de cer complet albastru, pentru zâna Mișeta.

Vulturul se-nălță, dispăru, apoi se-ntoarse purtând în cioc o fâșie de cer împăturită.

– O! se bucură Mișeta, ce frumoasă e!

Țesătura de cer era de un albastru foarte palid. Nu se vedea albul în ea și totuși se ghicea că deasupra cerului plutise un nor imperceptibil. Nu se vedeau stele și totuși se ghicea că-n țesătură sunt stele invizibile. La pipăit, era ca aerul călduț.

Celesta desfășură bucata de cer și o îmbracă pe Mișeta în cea mai elegantă rochie de zână, prinsă pe șold cu o semilună și pe umăr cu o stea.

– Mulțumesc, îi spuse ea Celestei și făcu fericită cale întoarsă.

VOCABULAR

bonetă – tichie din pânză albă **imperceptibil** – insesizabil, care trece aproape neobservat

DESCOPERĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări:

A. Cine a întâmpinat-o pe Mișeta la intrarea în *Țara lui Vreau-și-primesc*?

- un vultur
- croitoreasa zânelor
- un corb bătrân
- o doamnă într-o rochie neagră

B. Unde se petrece întâmplarea?

2 Completează enunțurile folosind informațiile date în coloana din dreapta.

a) Fetița a primit certificatul	• <i>Celesta, croitoreasa zânelor</i>
b) Pe stejarul uriaș scria	• <i>Croitorie</i>
c) În ascensor, Mișeta trebuia să apese pe butonul	• <i>Țara lui Vreau-și-primesc</i>
d) Fetița a bătut la ușa pe care scria	• <i>Zâna din clasa a treia</i>

3 Cum a procedat Mișeta pentru a ajunge la etajul trei?

Mai întâi, apoi, după aceea, în cele din urmă

LUCREAZĂ!

4 **Lucrați în grup.** Realizați *Axa timpului*, după modelul de mai jos. Așezați pe axă fiecare propoziție din chenar, în ordinea desfășurării întâmplărilor din text.

- Vulturul aduce rochia.
- Corbul îi explică unde să meargă.
- Mișeta alege *stofa* pentru rochie.
- Celesta o îmbracă pe Mișeta în rochie.
- Fata intră în biroul croitoresei.
- Corbul o întâmpină pe fată.
- Celesta îi arată *stofele*.

5 Imaginează-ți că te-ai putea întâlni cu Celesta, pe tărâmul viselor.

- Ce întrebare i-ai adresa și ce răspuns crezi că ai primi?
- Din ce fel de *stofă* i-ai cere să îți croiască o haină? De ce?

6 **Lucrați în perechi.**

a) Identificați imaginea potrivită pentru fiecare înțeles al cuvântului *vis* (1 → ...).

- vis**
- înlănțuire de imagini în timpul somnului
 - meditație, visare
 - dorință arzătoare

b) Scrieți definiția potrivită pentru:

- cuvântul *visului* din primul alineat al textului;
- cuvintele *visele* și *visurile* din al doilea alineat.

7 Care dintre cele trei părți ale textului ți-a plăcut cel mai mult? Motivează.

Personajele textului

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

1 Citește, cu atenție, textul pentru a rezolva sarcinile date mai jos.

Când scrii o carte în care ai personaje umane care intră în relație cu personaje animale, nu e bine să-ți alegi oameni obișnuiți, fiindcă o să-ți plictisești cititorii. Autorul trebuie să se folosească de personaje interesante, mai ales dacă scrie pentru copii. Eu cred că pentru a crea astfel de eroi trebuie să le exagerezi însușirile, fie bune, fie rele. Așa, e amuzant și interesant ceea ce scrii.

(adaptare după Roald Dahl)

- a) Care cuvânt, din fragmentul de mai sus, are înțeles asemănător cuvântului personaje?
- animale;
 - oameni;
 - eroi.
- b) Completează enunțul: *Nu e bine să alegi oameni obișnuiți pentru că*
- c) Cum poți scrie un text amuzant și interesant?

LUCREAZĂ!

- 2 a) Recitește textul *Țara lui Vreau-și-primesc*, apoi scrie care sunt personajele.
- b) Alege personajul pe care îl consideri cel mai interesant. Scrie două motive pentru care l-ai ales.
- 3 În chenarul de mai jos este prezentată o *hartă a textului*. Realizează și completează o astfel de hartă pentru textul *Țara lui Vreau-și-primesc*.

Titlul	Autorul
Locul și timpul întâmplărilor	Personajele
Întâmplările	Învățătura
Sfârșitul întâmplărilor	O ilustrație

ATELIER DE CREAȚIE – Timbre cu personaje

- 4 **Lucrați în grupuri** de câte patru. Realizați *timbre cu personaje*, precum cele ilustrate în dreapta.

JOC – Lanțul personajelor

Jucați-vă folosind *timbrele cu personaje!*

Exemplu: Un copil trage un timbru și spune un lucru pe care îl știe despre personajul ilustrat pe timbrul respectiv. Următorul spune altceva și tot așa. Copilul care întrerupe *lanțul* iese din joc. Se extrage un nou timbru.

AMINTEȘTE-ȚI!

• **Personaje** sunt oamenii, obiectele, animalele care participă la întâmplările prezentate într-un text narativ.

O vizită la Cumuleta

după George Ricus

- ★ Într-o noapte, Andreea zbură sus, în văzduh. O luase norul Cumulus, bucuros că descoperise o ființă atât de frumoasă, și o purta peste mări și țări, oceane și continente.
- Eu sunt Andreea, mă recunoști?
 - Daaaa! răspunse norul. Ce minunăție să port în brațe o fetiță frumoasă, cu rochia ca florile primăverii, cu obrazii cum e crinul și părul ca aurul!
 - Mă bucur! Și-acum unde zburăm? vru să afle Andreea.
 - La mama mea, Cumuleta. Azi împlinesc cinci ani. Dorința ei este să mă sărbătorească. Dacă-i aduc un oaspete drăguț ca tine, va fi fericită.
 - Of, eu nu ți-am adus un dar! Nu am știut că este ziua ta, șopti fetița, ridicând din umeri.
 - Tu ești darul meu! surâse norul.
- Își croiau drum printre norii răzlețiți, prin văi albastre cerești și lacuri limpezi, prin care pământul se vedea mic, iar oamenii ca niște furnici harnice. Zburau peste tot ceea ce clădise mâna și inima omenească. Încântarea se citea, din plin, pe chipul fetei.
- Deodată, le apăru un zid mare de abur, acoperit de o imensă floare verde, tot de abur.
- Aici locuiesc eu! îi zise Cumulus la ureche.
- Norul scoase o cheie mare, învăluită în abur și descuie o poartă de abur.
- Andreea și norul intrară într-o grădină de raze de toate culorile, împletite de mâna dibace a unui arhitect nevăzut. Cu pumnii strânși la piept, fetița pășea nerăbdătoare.
- Cumulus o pofti pe Andreea să ia loc și îi spuse că mama lui vine îndată. Când toți oaspeții se așezară la masă apăru, ca o ursoaică de ceață, Cumuleta, mama lui Cumulus, Stăpâna norilor, răspândind în jur zâmbete și din ochi lumină.
- Cumuleta întinse brațele de abur și spuse:
- Fii bine-venită printre noi, norii, ființă pământeană!
- Fetița îi zâmbi în semn de mulțumire și își lăsă privirea în jos, rușinată.
- Cumuleta puse pe masa de abur un platou cu bunătăți aduse de tornade și bravii cicloni. Mama lui Cumulus le spuse să manânce fără să se sfiască.
- Curând însă, Andreea își reveni, ba după o vreme începu chiar să se îndoiască de cele întâmplate. Dacă i se păruse numai și dacă totul n-a fost decât o simplă năzărire?!

VOCABULAR

răzlețiți – împrăștiți, răsfirați
dibace – pricepută, iscusită

fără să se sfiască – fără să se rușineze
năzărire – închipuire, vedenie

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- 1 Răspunde la întrebări.
- a) Care sunt personajele textului?
b) Ce fel de text este? Motivează.
c) De ce este norul personaj?
- 2 Citește partea din text care indică:
- a) situația de început;
b) momentul sosirii celor doi acasă la Cumulus;
c) sfârșitul întâmplărilor.

DESCOPERĂ TEXTUL!

- 3 Formulează răspunsuri la întrebările date.
- a) Când a zburat Andreea sus, în văzduh? d) Ce eveniment sărbătorea mama lui Cumulus?
 b) Pe unde o purta Cumulus pe Andreea? e) Când a apărut Cumuleta în grădina de raze?
 c) Unde a dus-o norul pe fetiță? f) Ce a pus Cumuleta pe masa de abur?
- 4 Completează enunțurile.
- a) Cumulus era bucuros deoarece
 b) Pe Andreea o bucura faptul că
 c) Norul o ducea pe fată la el acasă întrucât
 d) Fetița s-a întristat pentru că
 e) Andreea era încântată deoarece
- 5 Cum a răspuns Andreea la urarea de bun venit a Cumuletei?
 a) Își lăsă privirea în jos
 b) i-a spus că îi mulțumește
 c) îi zâmbi în semn de mulțumire
 d) a strâns-o în brațe

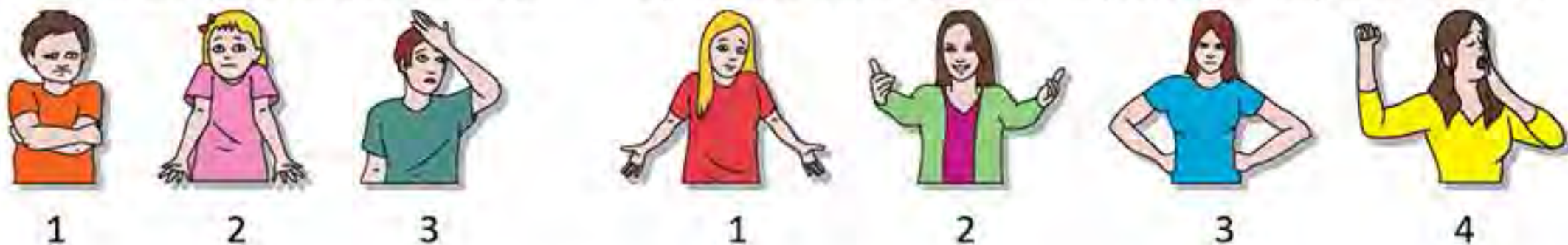
REȚINE!

Ideile, emoțiile, sentimentele pot fi comunicate prin:

- cuvinte rostite;
- gesturi (mișcarea capului pentru *da* sau *nu*, ridicarea umerilor, strângerea pumnului etc.);
- expresia feței sau **mimică** (zâmbetul, ridicarea din sprâncene, încrețirea frunții etc.);
- poziția corpului (aplecarea trupului, stând ghemuit).

LUCREAZĂ!

- 7 Indică ce imagine se potrivește cu fiecare replică a personajelor. Motivează, pe baza textului.
- a) *Nu am știut că este ziua ta!* b) *Fii bine-venită printre noi, norii, ființă pământeană!*

- 8 **Cadrane.** Completează în fiecare casetă, conform cerințelor precizate.

1. Ce ai auzit când ai citit textul?	2. Ce ai simțit când ai citit textul?
3. Textul îți amintește de ceva din viața ta? Dacă da, scrie pe scurt.	4. Ce titlu ai da tu textului?

JOC – Recunoașteți personajul!

Prin gesturi, mimică, poziția corpului, un copil încearcă să redea o anumită acțiune, reacție sau emoție a unuia dintre personaje. Cel care recunoaște situația din text va continua jocul.

Exemplu: *Cu pumnii strânși la piept, fetița pășea nerăbdătoare.*

Semnele de punctuație

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- 1 a) Citește cu intonația potrivită:
– Daaaa! răspuse norul.
b) Alege cuvântul care exprimă cel mai bine sentimentul trăit de nor:
• bucurie; • uimire; • încredere.
- 2 Caută și citește, în textul *O vizită la Cumuleta*, enunțuri prin care:
a) se adresează o întrebare;
b) se exprimă o mirare, un îndemn, o bucurie;
c) se comunică o informație.
- 3 Citiți textul pe roluri, cu intonația impusă de semnele de punctuație.

AMINTEȘTE-ȚI!

1. La sfârșitul unei propoziții, se scrie unul dintre semnele de punctuație de mai jos.
a) **punctul** – când se comunică informații;
b) **semnul întrebării** – când se solicită informații;
c) **semnul exclamării** – când se exprimă un îndemn, o bucurie, o mirare, un sfat, o strigare.
2. a) **Virgula**
– separă cuvintele care exprimă o adresare de restul comunicării;
– separă cuvintele unei enumerări.
b) Semnul **două puncte** se scrie pentru a anunța vorbirea cuiva sau înaintea unei enumerări.
3. **Linia de dialog** – indică începutul spuselor fiecărui participant la o comunicare.

OBSERVĂ!

- 4 **Lucrați în perechi.** Citiți enunțurile scrise în fiecare casetă.
- Cumuleta spuse:
– Stai jos, fetiță pământeană! Ești bine-venită printre noi, norii!
- Cumuleta îi spuse fetiței să stea jos. Apoi, i-a spus că este bine-venită printre ei, norii.**
- Mama lui Cumulus a spus oaspeților să mănânce, fără să se sfiască.
- Mama lui Cumulus spuse:**
– **Mâncați, nu vă sfiți!**
- a) S-a schimbat înțelesul celui de-al doilea enunț, în fiecare caz? Motivați.
b) Ce semne de punctuație au fost eliminate, păstrate sau adăugate, în fiecare caz? Explicați.

LUCREAZĂ!

- 5 Transcrie enunțurile de mai jos. Modifică-le după modelul dat la exercițiul 4.
- a) – Aici locuiesc eu! îi zise Cumulus la ureche.
b) Cumulus o pofti pe Andreea să ia loc și îi spuse că mama lui vine îndată.
- 6 Prezintă, oral, întâmplările din text, cu ajutorul întrebărilor următoare:
Ce s-a întâmplat când Andreea și Cumulus au ajuns la zidul de abur? Ce au făcut după ce Cumulus a deschis poarta? Dar apoi? Ce s-a întâmplat la sfârșit?
- 7 Transcrie textul de mai jos înlocuind casetele cu semnele de punctuație potrivite.
- Andreea spuse
 Eu sunt Andreea Mă recunoști
 Daaaa răspuse norul Ce minunăție să port în brațe o fetiță frumoasă cu rochia ca florile primăverii cu obrazii cum e crinul cu părul ca aurul
- 8 Imaginează-ți că ești persoana invitată la ospățul Cumuletei. Scrie un răspuns la urarea de bun venit a acesteia.

ASCULTĂM ȘI COMUNICĂM!

★ Ascultă fragmentul din povestea *Vrăjitorul din Oz*, de Lyman Frank Baum, de pe CD.

LUCREAZĂ!

AUTOEVALUARE

- ★ 1 Numește personajele descoperite în fragmentul audiat și indică cifra scrisă sub imaginea corespunzătoare fiecăruia.

- 2 **Lucrați în perechi.**

- a) Povestiți întâmplările din textul audiat. Unul dintre voi începe, iar celălalt continuă.
 Dorothy se afla în ușa colibeii, soarele strălucea, Toto alerga, iar Sperie-Ciori stătea lângă colibă
 Fetița l-a descoperit pe Omul de Tinichea rezemat de un copac
 Ea a uns încheieturile ruginite ale Omului de Tinichea
 Dorothy, Toto, Omul de Tinichea, Sperie-Ciori au plecat la braț
- b) Scrie ce îți dorește fiecare personaj din fragmentul audiat.

★ ATELIER DE CREAȚIE – Scenarii, scenarii...

- 3 **Lucrați în grup.** Formați *echipe de actori*. Unul dintre voi va fi povestitorul, iar ceilalți vor interpreta următoarele roluri: Dorothy, Sperie-Ciori, Omul de Tinichea.

PENTRU A REUȘI

AUTOEVALUARE

- Scrieți un scurt scenariu pe baza textului audiat.
- Verificați dacă ați folosit semnele de punctuație potrivite.
- Rostiți replicile respectând intonația impusă de semnele de punctuație.
- Puteți confecționa și folosi măști care să întruchieze personajele interpretate.

★ JOC – Semne

- a) Se confecționează câte un jeton pentru fiecare dintre semnele de punctuație învățate.
 b) Conducătorul jocului rostește un enunț. Jucătorii ridică jetonul pe care se află semnul de punctuație potrivit tipului de enunț auzit (comunicare de informații, solicitare de informații, mirare, îndemn, bucurie etc.). Ies din joc cei care au ridicat un jeton greșit.

Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare imaginată

Pasul 1

OBSERVĂ! Pregătirea pentru scriere

- 1 Citește și observă care sunt aspectele la care trebuie să te gândești înainte de a începe.
- Ce voi scrie?** → Despre ce aș putea să scriu? Îmi este clar ce vreau să scriu?
 - Pentru cine voi scrie?** → Cine va citi ceea ce eu scriu?
 - De ce voi scrie?** → Ca să se amuze cei care vor citi? Ca să îmi exprim păreri, sentimente?
- Când scrii un text, nu poți exprima ideile tale așa cum îți vin în minte. Trebuie să-ți faci un **plan** în care să stabilești clar ceea ce dorești să scrii.

LUCREAZĂ!

- 2 **Lucrați în grup.** Alcătuiți un text continuând următoarea idee: *Căsuța se ridică încet, încet în văzduh.*
- a) Stabiliți ordinea în care veți povesti. Primul copil spune o idee, iar cel de-al doilea o scrie pe o foaie de hârtie. Apoi, cel de-al doilea spune o idee pe care cel de-al treilea o scrie pe aceeași foaie. Se continuă exercițiul până când foaia ajunge din nou la al doilea copil.
- b) Citiți ceea ce ați scris. Ați format un text? Ce vă place la el? Ce îi mai lipsește?

Pasul 2

OBSERVĂ! Organizarea și ordonarea ideilor în vederea scrierii

- 1 Ai învățat cum este construit un text narativ. Citește și observă cum îți vei organiza ideile.

Părțile textului narativ	Elementele textului care prezintă întâmplări imaginare	Părțile textului redactat de tine	Aspecte ce se vor regăsi în fiecare parte
situația de început	Timpul este precizat sau nu. Locurile sunt și reale, și imaginare. Personajele sunt și reale, și imaginare.	INTRODUCERE	Când se întâmplă? Unde se întâmplă? Cine participă?
întâmplările	Faptele sunt imaginare. Se îmbină aspecte ale realității cu cele imaginare de autor.	CUPRINS	Ce întâmplări se petrec? Ce se vede în jur? Ce sunete se aud? Ce mirosuri se simt?
sfârșitul întâmplărilor	Învățămintele, morala textului. Sentimentele personajelor.	ÎNCHEIERE	Cum se sfârșesc întâmplările? Cum se simt personajele?

- Pentru a scrie un text, stabilește o **listă cu întrebări** referitoare la ceea ce vei scrie. Organizează-le și ordonează-le așa cum ai observat că se procedează într-un text narativ.

LUCREAZĂ!

- 2 Răspunde la întrebările din ultima coloană a schemei prezentate la exercițiul anterior, pentru un text cu titlul *Căsuța zburătoare*.

OBSERVĂ! Legarea ideilor

Pasul 3

1 Citește și observă cum pot fi legate ideile între ele.

- A. Vântul s-a zbatut un timp.
Vântul s-a domolit. ⇒ B. Vântul s-a zbatut un timp, **apoi** s-a domolit.

2 Răspunde la întrebări.

- a) Care dintre cele două variante este mai potrivită într-un text? A sau B? De ce?
b) Cum a fost evitată repetarea aceluiași cuvânt?
c) Ce alte cuvinte poți folosi pentru a lega între ele două enunțuri?

- Când redactezi un text, ideile trebuie să fie legate între ele. Pentru aceasta, trebuie să folosești anumite **cuvinte care fac legătura între idei**, precum și semnele de punctuație potrivite.
- Cuvintele care se repetă **pot fi înlocuite** cu altele sau, după caz, **eliminate**.

LUCREAZĂ!

3 **Lucrați în perechi.**

Citiți comunicările de mai jos. Identificați modalități de a lega ideile între ele.

Într-o zi, dinspre nord, veni furtuna.
Copilul a simțit ceva ciudat.
Căsuța s-a învârtit în loc de două ori.
Căsuța s-a ridicat încet, în văzduh.
Căsuța a ajuns în vârful tornadei.
Copilul se simțea ca într-un balon.
Copilul s-a mai liniștit.
Copilul căzu într-un somn adânc.
Copilul s-a trezit într-un ținut fermecător.

4 Observă, în exemplul de mai jos, cum sunt legate între ele primele enunțuri de la exercițiul 3. Transcrie, apoi continuă textul folosind cuvinte precum: *în acel moment, deodată, în final*. Utilizează semnele de punctuație potrivite.

Într-o zi, dinspre nord, veni furtuna.
Copilul a simțit ceva ciudat.
Mai întâi, căsuța s-a învârtit în loc de două ori. **Apoi**, s-a ridicat încet în văzduh până când...

Pasul 4

OBSERVĂ! Alegerea cuvintelor

1 Citește următoarele comunicări. Alege dintre ele pe cea potrivită pentru exprimarea în scris.

- a) *Fetița se simțea OK.* b) *Fetița se simțea de parcă ar zbura într-un balon.*

- Când scrii un text, alegerea cuvintelor este foarte importantă. În primul rând, evită cuvintele pe care le folosești în vorbirea obișnuită. Apoi, trebuie să găsești cuvintele cele mai potrivite **pentru a impresiona cititorul**, pentru a exprima anumite emoții, culori, zgomote, anumite fapte, acțiuni.

LUCREAZĂ!

2 Cuvintele subliniate pot fi înlocuite cu oricare din variantele a, b, c. Alege-o pe aceea pe care o consideri **surprinzătoare**. **Exemplu:** ploaia – o zână cu plete de apă.

- furtună a) vifor b) vijelie c) călărețul cerului
- cer senin a) cer ca oglinda b) cer fără nori c) cer albastru

OBSERVĂ! Revizuirea textului

Pasul 5

A **revizui** un text scris înseamnă a-l citi cu atenție pentru a-l corecta.

1 Citește și observă cum este revizuit fragmentul de mai jos.

În pragul căsuței erau niște făpturi ciudate. ~~Făpturile~~ **Ele** aveau câte o stea în loc de ochi. ~~Erau Făpturile~~ **erau** mai mici decât oamenii. ~~Făpturile~~ **și** aveau o căpetenie. Căpetenia era o bătrânică. Bătrânica era mică și vioaie. ~~Bătrânica~~ **Ea** a făcut o plecăciune.

Întrebări care te vor ghida în revizuire:

- Lipsesc aspecte importante?
- Ai evitat repetarea cuvintelor?
- Întâmplările sunt relatate în ordine?
- Ai marcat cu alineat fiecare idee nouă?
- Propozițiile se leagă între ele?
- Ai folosit corect semnele de punctuație?

LUCREAZĂ!

2 a) Transcrie textul revizuit la exercițiul 1, respectând regulile de scriere și de așezare în pagina caietului.

ATELIER DE CREAȚIE – Povești cu stele

- 3 a) Scrie un text în care să prezinți o întâmplare imaginată de tine, care se petrece pe *tărâmul* stelelor. Realizează ilustrații potrivite.
b) Așază lucrarea ta alături de cele ale colegilor tăi. Realizați o copertă adecvată pentru cartea *Povești cu stele* și așezați-o în *Cutia poveștilor*, pentru a fi citită de toți colegii.

★ **JOC** – Propoziții cu... haz

Formați grupuri de câte cinci.

- a) Fiecare copil va împărți o coală de hârtie în cinci părți egale. Pe fiecare coloană va scrie câte o întrebare, în ordinea dată în imaginea din dreapta.
b) Fiecare copil va scrie cuvântul prin care răspunde la prima întrebare. Partea respectivă de foaie va fi îndoită spre spatele colii astfel încât răspunsul să nu fie la vedere.
c) Fiecare va da foaia sa copilului aflat în stânga. Pe foaia primită, fiecare va răspunde la următoarea întrebare și va îndoi partea cu răspunsul său spre spatele colii.

Se repetă pașii până când fiecare foaie ajunge de unde a pornit. Se citesc **enunțurile** obținute.

Exemplu: *Găina înflorită se plimbă pe lac cu rolele.*

Cine?	Ce fel de?	Ce face?	Unde?	Cu ce?

Ce fel de?	Ce face?	Unde?	Cu ce?

Ce face?	Unde?	Cu ce?

Recapitulare

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- 1 a) Ordonează paragrafele de mai jos, pentru a obține un fragment din textul *Mica sirenă a văzduhului*, după George Ricus.

Atât ascultă norul, că-și și luă tălpășița, fugind într-un suflet să istorisească toată întâmplarea mamei lui, pe care-o iubea mai presus de orice pe lume. Uită de rugămintea micii sirene a văzduhului, atât era de orbit de frumusețea noii făpturi.

Avea aripi subțiri și transparente ca apa, iar în loc de picioare, o coadă de pasăre mai albă ca omătul, în vreme ce trupul și fața păreau săpate în marmura cea mai fină. Iradia o lumină și o frumusețe nemaîntâlnite.

- Norule, e adevărat că tu mă vezi? spuse mica sirenă a văzduhului.
- Desigur! răspuse norul. Dar de ce întrebi, mică sirenă?
- Pentru că n-am zărit niciodată un nor să caște o gură atât de mare de mirare și să mă privească parcă din toată ființa lui de abur, așa cum mă privești tu.
- Eu n-am mai văzut vreodată o sirenă atât de frumoasă, care să aparțină văzduhului și numai lui! Cum te numești? o întrebă norul.
- Alicia, răspuse mica sirenă. Dar tu?
- Eu sunt norul Cumulus, fiul Cumuletei.
- Mă bucur de cunoștință! zise mica sirenă. Te rog mult să nu spui nimănui că exist, pentru că vei avea mari neazuri și niciodată nu vei fi crezut! Ia aminte!

Demult de tot, în albastrul înalt al cerului, apăruse o mică sirenă a văzduhului. O zărise un nor care, la început, crezuse că este o închipuire a sa, deoarece știa că nu pot fi întâlnite sirene decât în undele mărilor și ale oceanelor, nicidecum în văzduh.

b) Răspunde la întrebări, pornind de la textul obținut:

- Ce fel de text este? Motivează.
- Cum și-a dat seama sirena că norul o poate vedea?
- Care sunt personajele textului?
- De ce norul nu a ținut cont de rugămintea sirenei?

LUCREAZĂ!

- 2 a) Caută în text, apoi citește cu intonația potrivită enunțuri care exprimă:
- un îndemn;
 - o rugămintă;
 - bucuria;
 - curiozitatea;
 - solicitarea unei informații;
 - surprinderea.
- b) Alcătuieste câte o propoziție pentru fiecare dintre situațiile de mai sus.
- 3 **Lucrați în grup.** Citiți textul pe roluri, încercând să redați cât mai bine emoțiile, trăirile personajelor prin intonație, gesturi, mimică.
- 4 Într-un tabel asemănător celui de mai jos, scrie înțelesurile pe care le dai tu cuvintelor, apoi scrie definițiile găsite într-un dicționar școlar.

	Definiția mea	Definiția din dicționarul școlar
văzduh		
făgăduiala		
undele		

Evaluare

Citește, cu atenție, textul următor:

- ★ Dorothy se trezi în urma unei zguduituri puternice. Zdruncinătura îi tăie respirația și o făcu să se întrebe ce s-a întâmplat.

Sări din pat și deschise ușa în grabă. Razele soarelui inundară odaia. Rămase înmărmurită, iar ochii i se făceau tot mai mari văzând lucrurile minunate din jur. Pe când admira cu nesaț pomii cu crengile încărcate de fructe, observă niște oameni ciudați, cum nu mai văzuse.

– Bun venit în țara noastră! spuse o bătrânică mărunțică.

– Sunteți foarte amabilă, dar tornada m-a adus în ținuturile voastre!

Dorothy le povesti toată pățania. Atunci, bătrânică îi spuse că o va ajuta să ajungă la Vrăjitorul din Oz, singurul care poate să o ducă înapoi, acasă.

(din volumul *Vrăjitorul din Oz*, de L. Frank Baum)

- 1 Transcrie fragmentul completând cu semnele de punctuație potrivite.

O sărută pe frunte și îi spuse

Dorothy sărutarea mea te va feri de neazuri

Dorothy îi răspuse fericită

Mulțumesc bună vrăjitoare

- 2 Alege, din seriile de cuvinte date, varianta potrivită care definește într-un mod surprinzător fiecare cuvânt subliniat:

- soarele
- crengile
- înmărmurită
- ca o stană de piatră, nemișcată, neclintită
- astru, prințul înălțimilor, corp ceresc
- ramurile, brațele copacilor, crăcile

- 3 Formulează răspunsuri la întrebările:

Cum s-a simțit Dorothy **la început**? Dar **după aceea**? Dar **la final**?

- 4 Ordonează enunțurile din coloana alăturată și scrie un text cu titlul *Un fluture curios*. Respectă sugestiile date:

- Elimină sau înlocuiește cuvintele care se repetă, cu altele potrivite.
- Folosește cuvinte sau grupuri de cuvinte care fac legătura între idei.
- Organizează ideile în cele trei părți: introducere, cuprins și încheiere.

Fluturele s-a simțit obosit.
Vulturul nici nu voia să audă.
Fluturele s-a ridicat în văzduh.
Fluturele s-a trezit de dimineață.
Fluturele a vorbit cu un mac roșu.
Fluturele s-a așezat pe aripa unui vultur.
Vulturul l-a urcat în înălțimile reci.
Fluturele a simțit că amortește.
Fluturele l-a rugat pe vultur să-l aducă pe pământ.
Fluturele nu a mai fost văzut de atunci.

Cum te poți aprecia	1	2	3	4
Suficient	4-5 semne de punctuație	1 cuvânt	1 răspuns corect	•
Bine	6-7 semne de punctuație	2 cuvinte	2 răspunsuri corecte	••
Foarte bine	8 semne de punctuație	3 cuvinte	3 răspunsuri corecte	•••

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- 1 Ai citit textele ale căror ilustrații sunt în tabelul de mai jos. Exprimă-ți părerea despre acestea. Acordă fiecărui text un punctaj, folosind grila de apreciere dată.

Titlul					
Ilustrațiile					
Personajele					
Mesajul					
Total					

Mi-a plăcut				
foarte puțin	puțin	așa și așa	mult	foarte mult
☼	☼☼	☼☼☼	☼☼☼☼	☼☼☼☼☼

- 2 Caută la bibliotecă volumele din care fac parte textele preferate, pentru a citi mai mult.

ATELIER DE CREAȚIE – În lumea ta...

PORTOFOLIU

Ai străbătut lumi imaginare alături de personaje precum: Spiridușul cel bun al cărții, Elmer, dragonul, Andreea, Mișeta, Cumulus, Dorothy. Sigur ai o lume a ta, imaginară, despre care ai putea să scrii. Poți începe chiar acum!

Sugestii:

- Imaginează-ți locuri surprinzătoare: *Țara Gândului Bun,*
- Scrie câteva nume de personaje imaginate de tine: *Copilul cu pantofi zburători,*
- Scrie ce ar putea face, cu cine s-ar putea întâlni: *Buburuza cu elice*
- Scrie câteva întâmplări și ordinea în care le vei prezenta:
Mai întâi, a lustruit pantofii cu Apoi
- Nu uita să scrii despre ceea ce simți, ce gândești personajele tale:
vrea să numere stelele dintr-o privire
- Scrie mai întâi pe ciornă, apoi revizuește ceea ce ai scris.
- Realizează desene ale personajelor tale.
- Când crezi că ai terminat de scris, citește textul cu intonația potrivită, apoi prezintă creația ta și altor persoane.

★ JOC – Ghicește personajul!

Lucați în perechi. Unul mimează comportamentul personajului preferat, celălalt ghicește despre cine este vorba. Schimbați rolurile.

DIN LUMEA REALĂ, 4
ÎN LUMEA TEXTULUI

Vei extrage informații dintr-un text informativ audiat:

- vei respecta indicațiile pentru construirea unui obiect pe baza unor pași simpli;
- vei relua audierea pentru a preciza detalii din text.

1.1

Vei descoperi sensul unor cuvinte prin raportare la mesajul audiat:

- vei participa la discuții în grup referitoare la sensul unor cuvinte necunoscute.

1.2

Vei povesti, oral, întâmplări cunoscute de tine:

- vei povesti întâmplări trăite;
- vei povesti întâmplări auzite sau văzute;
- vei povesti unele întâmplări citite.

2.2

Vei extrage informații din textele literare citite:

- vei formula întrebări și răspunsuri referitoare la conținutul textelor citite.

3.1

Vei comunica celorlalți emoțiile tale în legătură cu textul citit:

- vei exprima păreri față de cele citite prin: desen, mimică, ritm, melodie.

3.2

Vei evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante dintr-un text citit:

- vei realiza tabele pentru a stabili legături între diferite elemente ale textului citit.

3.4

Vei formula aprecieri în legătură cu cărțile citite:

- vei participa la proiecte de lectură în grup finalizate prin realizarea unor cărți de joc.

3.6

Vei realiza scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin:

- vei scrie instrucțiuni pentru confecționarea unor obiecte.

4.3

Vei povesti pe scurt o întâmplare trăită:

- vei scrie un text folosind cuvintele: *mai întâi, apoi, în cele din urmă.*

4.4

Ruxi după Matthew Lipman

★ Începutul vizitei

Victor

Girafa

Curiozitatea

Bucuria

VOCABULAR

prăjini – bucăți de lemn lungi și subțiri, folosite pentru a fixa și a susține ceva.

■ Vineri dimineată am plecat la Grădina Zoologică. Ajunși acolo, domnul învățător ne-a spus că **mai întâi vom vizita păsările**. Ne-am dus într-un cort uriaș care semăna cu o plasă mare întinsă pe niște prăjini și am văzut o sumedenie de păsări cu penaj multicolor.

Jeni nu se putea desprinde de lângă un papagal mare și bătrân. Radu, care se uita la un cârd de flamingo stând într-un picior, a început și el să stea la fel.

■ Isabela și cu mine l-am zărit pe **Victor** pe alee și ne-am luat după el pe furiș, ca să nu ne vadă. A ajuns într-un loc împrejmuț cu un gard, s-a oprit și s-a lipit cu obrazul de sârmă.

La început, nu ne-am dat seama la ce se uita. Pe urmă am văzut că era un pui de girafă. Îi tremurau genunchii și se uita puțin cruciș. Abia se ținea pe picioare.

■ Girafa se apropie de Victor, care întinse mâinile spre ea. Puiul nu se supără. Veni din ce în ce mai aproape, până ajunse lângă el.

Își întinse gâtul și-și frecă botul de fruntea lui Victor. Avea botul umed și Victor se alese cu o pată pe frunte. Pe urmă, puiul de girafă se dădu înapoi, fără să-și ia ochii de la Victor. Și știți ce a făcut Victor? Chiar l-am auzit! Vorbea cu girafa. l-a spus foarte încet: *Ești... atât de frumoasă!*

Puiul a luat-o la fugă, iar Victor se întoarse la grup.

Puteți să vă închipuiți că atâția ani n-a scos un cuvânt și când a reușit, în sfârșit, s-a adresat unei girafe! Unei girafe! Nici nu știți de câte ori am încercat să-l fac să vorbească și n-a vrut. Și pe urmă îi spune tocmai unei girafe că e frumoasă!

■ Clasa era gata să înceapă a doua parte a vizitei la Grădina Zoologică. Voiam **să văd** dacă Victor va răspunde dând din cap sau vorbind, așa că i-am spus:

– Victor, ți-ai găsit creatura misterioasă?

– Da, mi-a răspuns el!

– Victor! am strigat eu, vorbești!

A dat din cap, însă fără să se uite la mine – se uita la ursulețul panda. Asta m-a cam necăjit, așa că i-am spus:

– Victor, ce te-a făcut să nu mai vorbești?

– Cu animalele am vorbit mereu, mi-a răspuns el.

– Aha! Deci, cu oamenii n-ai putut să vorbești! Dar de ce?

– Eeei, orice aș fi spus, nu avea nicio importanță.

■ Apoi, a plecat să se uite la zebre. **Îmi părea bine** că Victor începuse să vorbească din nou. Îmi părea bine și că eu eram cea careia i se adresase. Adică, eram prima după girafă.

(din volumul *Filosofie pentru copii. Ruxi*, Capitolul al optulea)

OBSERVĂ!

- Răspunde la întrebări.
 - Ce fel de întâmplări sunt povestite în text?
 - reale
 - imaginare
 - Cine povestește întâmplările? Motivează.
 - Izabela și Ruxi s-au apropiat de Victor, pe furiș. De ce?
 - A fost Ruxi bucuroasă la sfârșit? Scrie două motive.

- Transcrie enunțurile din text care se referă la animalele ilustrate mai jos.

- Observă cuvintele și ilustrațiile de pe marginea textului *Ruxi*.
 - Au legătură imaginile cu **fragmentele** în dreptul cărora se află? Explică.
 - La ce te ajută cuvintele din casete? Motivează.
 - Care sunt cuvintele-cheie din fiecare fragment? Ce legătură există între acestea și cuvintele din casete?

LUCREAZĂ!

- Rezolvă sarcinile ajutându-te de cuvintele din casete și de imaginile ce ilustrează textul.
 - Citește fragmentul din care ai aflat ce i-a spus Victor girafei.
 - Găsește în text secvența în care se prezintă motivul pentru care Victor nu vorbea.
 - Indică partea din text în care se arată că Ruxi era bucuroasă.
- Recitește al doilea fragment al textului. Care este legătura dintre enunțul scris pe steaua albastră și fragmentul citit? Explică.
- Lucrați în grup.**
 - Pe stelutele galbene sunt scrise cuvinte. Cu ajutorul lor formulați cât mai multe întrebări despre fragmentul citit la exercițiul 5.
 - Prezentați lista cu întrebările voastre colegilor din celelalte grupuri.
 - Formulați răspunsuri la întrebările adresate de alte grupuri.
- Ți-ar plăcea să mergi la Zoo cu clasa ta? Scrie cel puțin trei motive pentru a argumenta răspunsul tău.

Izabela și Ruxi
îl observau
pe Victor.

De ce?

Cum?

Cine?

Ce?

Unde?

★ REȚINE!

- În textul *Ruxi* sunt povestite **întâmplări reale**.
- Întâmplările reale pot fi trăite, văzute, auzite, citite.

★ REȚINE!

- Comunicările dintr-un text sunt grupate în **fragmente**.
- Cele mai multe comunicări dintr-un fragment se referă la același lucru, persoană sau întâmplare.

Povestirea orală a unor întâmplări trăite

OBSERVĂ!

- ★ 1 Privește imaginea. Citește replicile.

Mimi, e rândul tău! Poți să ne spui ceva interesant despre ceea ce ați făcut azi la școală?

Noi am fost la Zoo. Eu am vrut să văd maimuțele. Le-am observat cu atenție. O maimuță părea că ne zâmbeste! Am cerut voie să-i dau două banane. Mai întâi, s-a apropiat cu teamă, apoi le-a luat. A fost amuzant că, la final, a aruncat spre mine cojile. Ne-am simțit minunat!

★ RETINE!

- 2 Răspunde la întrebări.

- Cine relatează întâmplări auzite?
- Despre ce povestește?
- Cui i se adresează?
- Cu ce scop povestește?

- Pentru a relata întâmplări trăite de tine, singur sau cu alții:
- stabilește scopul comunicării (informare, convingere, schimb de idei, exprimare de păreri);
 - folosește cuvinte precum: eu, noi, mai întâi, apoi, la final;
 - ține seama de participanții la comunicare, de vârsta lor.

LUCREAZĂ!

- 3 Transcrie, din textul *Ruxi*, trei enunțuri în care fetița povestește întâmplări trăite de ea. 4 Povestește unui coleg sau unei colege o întâmplare trăită de tine în timpul pauzei.

Povestirea orală a unor întâmplări auzite sau văzute

OBSERVĂ!

- ★ 1 Privește imaginea. Citește replicile.

Andu, ce a făcut Mimi azi la școală?

Mimi a fost împreună cu clasa la Zoo. Ea a vrut să vadă maimuțele. A fost impresionată de o maimuță care părea că le zâmbeste. I-a dat două banane. Mimi s-a amuzat că a aruncat spre ea cojile. Toți s-au simțit minunat.

★ RETINE!

- 2 Răspunde la întrebările de mai jos.

- Cine povestește întâmplări trăite?
- Despre ce povestește?
- Cui i se adresează?

- Pentru a relata întâmplări trăite de alții, pe care le-ai auzit sau la care ai fost martor, folosești cuvintele ea, el, ei.

LUCREAZĂ!

- 3 Transcrie, din textul *Ruxi*, trei enunțuri în care fetița povestește întâmplări trăite de colegii ei. 4 Povestește cuiva din clasă o întâmplare pe care ai auzit-o de la un coleg sau de la o colegă.

Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare trăită

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- 1 Recitește, în unitatea a treia, pașii de urmat în scrierea unui text.

★ AMINTEȘTE-ȚI!

Când scrii un text, ai în vedere:

- organizarea și ordonarea ideilor în vederea scrierii;
- legarea ideilor;
- alegerea celor mai potrivite cuvinte;
- revizuirea (verificarea) textului.

OBSERVĂ!

- 2 Observă schema textului care prezintă întâmplări reale. Aceasta te va ajuta să scrii, la rândul tău, despre întâmplări trăite de tine.

LUCREAZĂ!

- 3 Scrie un text cu titlul *În parc*, în care să prezinți întâmplări trăite de tine.

PENTRU A REUȘI

AUTOEVALUARE

- Ai în vedere faptul că tu ești cel care povestește ceea ce a trăit.
- Ai grijă să scrii corect! Cei care vor citi trebuie să înțeleagă ceea ce ai scris.
- Notează câteva idei pentru fiecare parte a textului.

Care vor fi părțile textului redactat de tine?	Ce întrebări formulezi pentru fiecare parte?	Ce cuvinte poți folosi?
INTRODUCERE	Când s-a întâmplat? Unde s-a întâmplat? Cine a participat?	• mai întâi, la început
CUPRINS	Ce întâmplări s-au petrecut? Cu ce mijloace? Ce lucruri ai văzut? Ce sunete ai auzit? Ce mirosuri ai simțit?	• la un moment dat, apoi, după aceea, pe urmă
ÎNCHIEIERE	Cum s-au sfârșit întâmplările? Cum te-ai simțit la final?	• în cele din urmă, la final

Cocoș de munte fotografiat după Ionel Pop

1. Planul

■ Îmi aduc aminte o întâmplare trăită la munte, în căutarea cocoșilor. S-a lipit de mine un fotograf. Plănuise să surprindă pe o peliculă dansul unui cocoș de munte. Nu s-a lăsat abătut de la **planul** lui nici când i-am spus că aceste păsări își joacă dansurile în zori, când lumina e slabă, în umbra brazilor înalți și că-s greu de apropiat. A insistat și de ce să nu-i fac omului o plăcere?

M-am oferit călăuză fotografului. Ne-am străduit, am speriat mulți cocoși, a țcănit de multe ori aparatul, dar nădejdea fotografului a scăzut. Prevedea că, pe film, cocoșul va fi doar o minusculă siluetă în vârful de brad, iar el voia un cocoș înfoiat, să-i poți număra penele din coadă.

2. Cocoșul împăiat

■ Întorși la cabană, îl văd că se uită la **cocoșul împăiat** din peretele camerei. Fără să stea pe gânduri, îmi făcu o propunere.

– Frumos cocoș! Ce-ar fi dacă l-am fotografia pe acesta?

– La dispoziția dumitale! Te asigur că va sta nemișcat. Poate va și zâmbi, dacă-i vei porunci.

– Dar nu așa, ci în copac! Îl aranjăm în cetini. Cine va cunoaște dacă-i împăiat sau viu?

A doua zi, paznicul a urcat cocoșul în molid, l-a potrivit la vedere și i-a camuflat pedestalul. Minunat! Fotograful se sui și el în molidul din apropiere ca să-l prindă de aproape. Ce poză senzațională are să fie!

Ne-am pomenit că vorbim în șoaptă de parcă cel din cetini avea viață în el.

3. Atacul

■ **Văj!** șuieră deasupra noastră o acvilă ca o rafală de vânt din burduful cerului.

Ce-a urmat, s-a desfășurat în câteva minute. Unde înainte stătea pironit cocoșul, acum era încăierare mare. Acvila și-a încleștat ghearele, lovea cu ciocul, bătea din aripi, dădea să se ridice în aer cu prada încleștată. Zburau penele bietului cocoș, se opintea răpitoarea, dar nu izbutea. Paznicul legase bine cocoșul cu sârmă. Fotograful a centrat aparatul, a declanșat o dată și încă o dată.

Acvila s-a desprins, a fâlfâit și s-a retras într-un copac. În urma **atacului**, bietul cocoș pendula pe o creangă a molidului, cu capul spre pământ, cu aripile și cu coada desfăcute. Era așa de comic!

4. Fotografii

■ Entuziasmul se citea pe chipul fotografului.

– Am făcut niște poze grozave! **Atacul acvilei asupra cocoșului de munte împăiat!** Să-l văd pe cel care a surprins un asemenea moment! Al meu e premiul întâi!

Acasă i-am cerut să-mi arate și mie minunatele **fotografii**. S-a cam codit, apoi mi-a arătat. Niște cetini de brad. Acvilă și cocoș, nimic.

– Știi, spuse dezamăgit ... în grabă, am centrat cam alături... Dar la anul sper să reușesc să fotografiez dansul unui cocoș de munte. Mă mai luați și la anul cu voi?

– Fără îndoială! Și vom comanda să vină și acvila. Numaidecât!

VOCABULAR

peliculă – bandă folosită în arta fotografică pentru înregistrarea imaginii

călăuză – ghid
acvilă – pasăre răpitoare de zi

DESCOPERĂ TEXTULI

1 Citește primul fragment din textul *Cocoș de munte fotografiat*.

a) Răspunde la următoarele întrebări:

- Cine a plecat la munte? • Ce a plănuit fotograful?
- Ce i-a spus însoțitorul fotografului, despre planul său?
- De ce nu avea fotograful șanse să-și îndeplinească **planul**?

b) Explică legătura dintre acest fragment și cuvântul scris în stânga, pe etichetă.

c) Alege dintre propozițiile date pe cea care poate înlocui cuvântul scris pe prima etichetă din text:

- Fotograful a plecat la munte. • Fotograful a plănuit fotografierea unui cocoș de munte.
- Fotograful a speriat mulți cocoși în încercarea de a-i fotografia.

RETINE!

- Comunicarea prin care se transmite informația cea mai importantă dintr-un fragment al unui text reprezintă **ideea principală** a fragmentului.
- Aceasta poate fi redată sub formă de titlu sau de enunț.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

2 Citește al doilea fragment al textului.

a) Care este ideea principală a fragmentului, scrisă sub formă de titlu?

b) La ce crezi că ajută întrebările din tabelul de mai jos?

Cine a așezat?	Ce a făcut paznicul?	Ce a așezat?	Unde a așezat?	De ce a așezat cocoșul în molid?
<i>paznicul</i>	<i>a așezat</i>	<i>cocoșul împăiat</i>	<i>în molid</i>	<i>pentru a fi fotografiat</i>

c) Scrie enunțul obținut cu ajutorul răspunsurilor din tabel. Ce reprezintă acest enunț?

3 Citește al treilea fragment al textului.

a) Formulează ideea principală, folosindu-te de întrebările date.

- Cine a atacat? • Ce a făcut acvila? • Pe cine a atacat?

b) Scrie ideea principală obținută: *O acvilă*

LUCREAZĂ!

4 a) Stabilește ordinea ideilor principale, conform întâmplărilor petrecute în text: □,,

- ▼ Fotograful este dezamăgit de fotografiile făcute.
 - Fotograful a plănuit fotografierea unui cocoș de munte.
 - Acvila s-a repezit asupra cocoșului împăiat.
 - ◆ Fotograful propune fotografierea cocoșului împăiat.
- b) Scrie ideile în ordinea stabilită la punctul a).

RETINE!

Ideile principale înlănțuite în ordinea apariției în text formează **planul de idei**.

5 a) Transcrie fragmentul corespunzător ideii principale notate cu simbolul ▼.

b) În care fragment se prezintă atacul păsării răpitoare asupra cocoșului împăiat?

Povestirea orală a unor întâmplări citite

OBSERVĂ!

- 1) a) Recitește textul *Cocoș de munte fotografiat*, după Ionel Pop.
b) Iată cum poți relata și altor persoane **întâmplări despre care ai citit**:

Exemplu

Identifică în text fragmentul în care se află întâmplările pe care dorești să le relatezi.

- ★ Recitește ideea principală corespunzătoare fragmentului ales.
- ◆ Adaugă detaliile cele mai interesante.
- ◆ Povestește întâmplările în ordinea derulării lor.
- ◆ Povestește și discuțiile dintre personaje.
- ◆ Folosește și cuvinte nou învățate.

Al doilea fragment:

De la întorși la cabană, până la de parcă cel din cetini avea viață în el.

- ★ Fotograful propune fotografierea cocoșului împăiat.
- ◆ Văzând cocoșul împăiat de pe peretele camerei, fotograful i-a propus călăuzei să îl așeze între cetini pentru a-l fotografia.
A doua zi, paznicul a fixat cocoșul împăiat între cetinile unui molid. Fotograful s-a urcat într-un copac din apropiere gândind că va face o poză senzațională.

LUCREAZĂ!

★ 2 Lucrați în perechi.

- Observați *cărțile de joc* ilustrate mai jos.
- Unul povestește o întâmplare sugerată de una dintre ilustrații, celălalt arată *cartea de joc* corespunzătoare întâmplărilor relatate. Schimbați rolurile.

★ ATELIER DE CREAȚIE – Cărți de joc cu povești

3 Lucrați în grup.

- Realizați cărți de joc în care să ilustrați personaje și întâmplări dintr-o poveste.

Materiale necesare: carton, foarfece, creioane colorate, carioci, plicuri.

Indicații: Decupați cartoanele. Realizați un simbol pentru grupul vostru și desenați-l pe spatele fiecărei cărți. Realizați ilustrațiile.

- Schimbați cărțile de joc cu alt grup. Povestiți oral ceea ce credeți că au ilustrat colegii voștri.

- Așezați cărțile de joc în plicuri. Scrieți, pe plic, trei-patru enunțuri despre poveste.

- Puneți plicurile în *Cutia poveștilor* pentru alte jocuri pe care le puteți organiza.

PORTOFOLIUL

ASCULTĂM ȘI COMUNICĂM!

- ★ Ascultă textul *Elefantul de la circ*, din *Ghidul „Educație pentru caracter”*, de pe CD.

LUCREAZĂ!

- 1) a) Notează, în timpul audierii, cuvintele necunoscute.
b) La finalul audierii, discută cu ceilalți colegi despre sensul cuvintelor notate.
- 2) Ascultă, din nou, câte un fragment din textul *Elefantul de la circ*. Pentru a dovedi că ai ascultat cu atenție, rezolvă sarcinile de mai jos, după fiecare fragment audiat.

Primul fragment

a) Găsește *intrusul!*

lei, tigri, elefanți, cămile, urși, maimuțe, papagali, zebre, girafe, păuni.
b) Desenează cortul instalat de circari folosind culorile precizate în text.

Al doilea fragment

Completează enunțul: *Elefantul părea un splendid*

Al treilea fragment

Scrie cuvintele șoptite de către tânăr elefantului:

a) cuvântul șoptit prima dată; b) cuvântul șoptit a treia oară.

Al patrulea fragment

Formulează răspunsuri la întrebările:

a) De ce se consideră că lucrătorii au instalat cortul într-un loc greșit?
b) Unde trebuia să fie instalat cortul?

Al cincilea fragment

Completează enunțurile:

a) Elefantul arăta mai degrabă a b) Susurul lui plăcut îi exprima

- 3) a) Elefantul de la circ impresionează prin comportamentul său. Citește argumentele date și completează lista cu încă trei.
 - Finalizarea unei sarcini.
 - Satisfacția muncii bine făcute.
 b) Scrie dovezile ascultării pe cartonașe colorate.

★ ATELIER DE CREAȚIE – Cum să confecționezi un... elefant

- 4) **Materiale necesare:** o pungă mică de hârtie, carton roz, gri și alb, foarfece, lipici sau bandă adezivă, carioci sau creioane colorate.

Indicații:

- Scrie-ți numele pe spatele pungii de hârtie.
- Taie din carton cenușiu două *urechi de elefant*. Atașează-le de marginile pungii pe partea din spate (partea fără îndoitură).
- Taie o trompă din același fel de carton cenușiu. Lipește-o de mijlocul capacului pungii. Întoarce trompa în sus înfășurând-o pe un creion.
- Taie doi *fildesi* din carton alb și lipește-i sub capacul pungii.
- Desenează doi ochi pe fața elefantului.
- Realizează gura elefantului tăind o limbă din carton roz și lipind-o sub capac.
- Poți păstra în **punguța-elefant** diferite obiecte mici, la alegerea ta.

Perla de scoică

Un tânăr privea fascinat, în vitrina unui magazin de bijuterii, cel mai frumos colier de perle pe care îl văzuse vreodată. Fiecare perlă din colier era minunată. Avea o culoare excepțională și o strălucire la care doar puteai visa. Tânărul se gândea că șiragul de perle costă mult, probabil mai mult decât își putea permite. Peste două zile era aniversarea mamei lui. Încă de pe când era doar un băiețel, economisise banii din greu câștigați pentru ca, într-o zi, să-i cumpere mamei un dar deosebit.

Tânărul l-a întrebat timid pe bijutier:

– Îmi spuneți, vă rog, cât costă acest colier?

Când bijutierul răspunse, tânărul rămase surprins de preț. Era mult mai mare decât își imaginase.

– De ce este atât de scump? Întrebă tânărul nedumerit.

– O, domnule, perlele sunt veritabile! Sunt autentice în toate privințele.

Bijutierul îi spuse că atunci când o scoică își deschide valvele cochiliei, resturi care plutesc în apa din jur sau fire de nisip pătrund și se cuibăresc în zonele cele mai sensibile ale scoicii. Când se întâmplă asta, scoica secretă un lichid ca o lacrimă, numit sidex, pentru a acoperi firicelele de nisip sau impuritățile. Lacrimile depunându-se în jurul răniei, ușurează durerea și formează un strat strălucitor în jurul cicatricei. În ani și ani, numeroasele straturi de lacrimi devin o perlă autentică. Fiecare perlă veritabilă este rezultatul unor ani de suferință îndurați de scoică.

Tânărul se gândea că și mama lui suferise adesea și trecuse prin numeroase necazuri. Deși plânse cu lacrimi multe, niciodată nu-și vărsase amarul pe cei din jur. Dimpotrivă, fusese iertătoare, iubitoare și bună. Viața ei era foarte asemănătoare cu cea a frumoaselor perle în toate privințele. Tânărul îl întreabă pe bijutier dacă avea și perle mai ieftine.

Bijutierul deschise o altă vitrină și îi aduse un colier din perle de cultură.

Văzând nedumerirea de pe fața tânărului, bijutierul îi explică deosebirea dintre perlele de cultură și cele veritabile:

– Perlele de cultură par adevărate pe dinafară, dar sunt false pe dinăuntru. Cultivatorii de perle pun o mărgică de sticlă în interiorul scoicii și o lasă acolo până ce se acoperă cu un strat subțire de sidex. Când învelișul este destul de dens ca să arate ca o perlă adevărată, scot mărgica din scoică și o vând la un preț mai mic. Dar pentru că sunt false în interior, perlele de cultură crapă și se tocesc ușor.

Tânărul își spuse în gând că mama lui nu e falsă pe dinăuntru. Ea nu încearcă să fie ceea ce nu este. Mama lui e asemenea unei perle autentice, în toate privințele.

Convins că mama lui merita perle adevărate, tânărul începu să numere banii din greu adunați pentru a plăti colierul. Bijutierul puse cu grijă perlele într-o cutiuță de catifea și i-o dădu tânărului. Plecând din magazin, acesta se gândea cu nerăbdare la ziua de naștere a mamei lui.

(din Ghidul „Educație pentru caracter”)

VOCABULAR

veritabile – adevărate, autentice

valve – cele două părți ale cochiliei unei scoici

impurități – corpuri, substanțe străine care se găsesc în alte corpuri

dens – consistent, gros, îndesat

DESCOPERĂ TEXTUL!

1 Răspunde la întrebări:

- Ce privește tânărul în vitrina magazinului de bijuterii?
- De ce economisise tânărul bani?
- Cum se formează perlele adevărate?
- Prin ce se deosebesc perlele de cultură de cele adevărate? Scrie trei deosebiri.
- De ce consideră tânărul că mama lui merita perle adevărate? Scrie două motive.

2 Caută în text și completează pe caiet cauza (C) sau efectul (E), după modelul dat.

C Era cel mai frumos colier de perle pe care îl văzuse vreodată.	E Tânărul privea fascinat colierul.
Fiecare perlă avea	Fiecare perlă din colier era minunată.
Perlele sunt veritabile.	Colierul este
Resturi sau fire de nisip	Scoica secretă un lichid numit sidex.

3 **Lucrați în perechi.** Citiți, pe rând, ideile principale de mai jos. Precizați fragmentul din care este extrasă fiecare idee.

- Tânărul seamănă viața mamei lui cu cea a perlelor autentice.
- Bijutierul îi explică tânărului de ce colierul este scump.
- Tânărul cumpără pentru mama lui perlele adevărate.
- Un tânăr caută un dar deosebit pentru aniversarea mamei lui.
- Tânărul află de la bijutier despre formarea unei perle veritabile.
- Bijutierul îi explică tânărului cum se obțin perlele de cultură.

4 a) Stabilește ordinea ideilor principale, conform întâmplărilor petrecute în text: ★, ...,
b) Scrie ideile în ordinea stabilită la punctul a).

5 **Lucrați în grup.** Realizați, pe coli mari, două desene asemănătoare celor de mai jos. Completați cercurile libere cu informații din text. Puteți adăuga și alte cercuri.

6 Completează enunțurile următoare:

- Din acest text, cel mai mult mi-a plăcut deoarece
- Mi-ar plăcea să fiu cultivator de perle pentru că
- Nu mi-ar plăcea să fiu cultivator de perle întrucât

Casa lui Tomi

după Adrian Oprescu

■ Tomi trebuia să aibă și el o casă a lui, așa că am comandat o cușcă. Pentru moment, era mult mai mare decât îi trebuia lui. Am așezat-o în curte și l-am invitat să-i facă inaugurarea. Nu a vrut să intre. Cu cât îl apropiam de cușcă, cu atât se lăsa mai tare pe picioarele din spate și se împotriva cu cele din față, lăsând dăre adânci în pământ. L-am luat în brațe și l-am băgat înăuntru. A ieșit imediat afară.

Atunci mi-a venit ideea să-i fac în cușcă un pat de fân. S-a uitat curios la mine cum așezam fânul, bătându-l ușor cu mâna, pentru ca paiele rebele să se așeze cumiți lângă celelalte. Când am terminat, l-am invitat iar, mângâind fânul cu mâna și laudându-i culcușul cel nou. A intrat singur, s-a învățat puțin adulmecând locul și s-a culcat pe fân. Și-a pus capul pe labe și m-a privit pe sub sprâncene, să vadă dacă sunt mulțumit. Eram foarte mulțumit! Îmi era limpede că inaugurarea fusese făcută și că Tomi devenise conștient că avea o casă a lui.

■ Dar nu m-am oprit aici. Cușca trebuia să aibă și o ușă. Sub un șopron care adăpostea tot felul de lucruri, aveam o foaie de cort. Mai întâi, am măsurat atent intrarea în cușcă. Apoi, am tăiat din foaia de cort o bucată care depășea cu șapte centimetri limitele intrării. Tomi m-a secondat de aproape, pe tot parcursul operațiilor. În final, am prins bucata de pânză cu niște cuișoare deasupra intrării. Cum era puțin rigidă și grea, acoperea perfect, prin cădere, intrarea cuștii.

L-am invitat din nou pe Tomi să intre în cușcă. A lăsat urechile pe spate și n-a mișcat. Am ridicat pânza, l-am înșfăcat, l-am băgat înăuntru și am lăsat pânza să cadă. A încercat s-o zbughească afară, dar nu i-am dat voie. A rămas un timp fără să miște. Nu-i auzeam nici respirația. Când am socotit că s-a obișnuit cu întunericul, am ridicat pânza. A ieșit dând din coadă. L-am poruncit să intre iar, arătându-i cușca cu degetul. A intrat. Am lăsat pânza să cadă.

■ A trecut o vreme și l-am strigat apoi pe nume: Tomi! Cățelul a răspuns imediat, semn că-și cunoștea numele, ieșind încet, cu pânza prelingându-i-se lin pe spate. Învățase încă o lecție. În fiecare seară, când i se spunea că trebuie să meargă la culcare și era dat afară din bucătărie, intra cuminte în cușcă. Dar nu se retrăgea imediat în căldura și întunericul ei. De obicei, supraveghind încă o vreme mișcările casei și urmărind domolirea lor treptată, își scotea botul afară printre pânză și cadrul intrării, respirând totodată aerul rece și curat al serii. O fi fost Tomi caraghios, dar prost nu era deloc!

VOCABULAR

să îi facă inaugurarea – să înceapă să o folosească
rebele – dezordonate, răvășite
șopron – adăpost pentru unelte agricole, nutreț și vite

m-a secondat – m-a însoțit, mi-a stat alături
rigidă – lipsită de flexibilitate, țeapănă
l-am înșfăcat – l-am prins cu putere, l-am înhățat
domolirea – liniștirea, încetinirea

DESCOPERĂ TEXTUL!

- Răspunde la întrebări:
 - Cum a reacționat câinele când stăpânul l-a invitat să facă *inaugurarea cuștii*?
 - Ce a făcut Tomi după ce a fost băgat prima dată de stăpânul său în cușcă?
 - Cum a reușit stăpânul să îl determine pe cățel să intre singur în cușcă?
- Ce obiecte, dintre cele ilustrate mai jos, crezi că a folosit stăpânul lui Tomi pentru a realiza ușa cuștii? Motivează.

- Completează enunțurile pentru a relata cum a fost făcută ușa cuștii.
Mai întâi, stăpânul lui Tomi a **Apoi**, **În final**,

LUCREAZĂ!

- Precizează care este legătura dintre imaginile date în text și cele trei fragmente în care a fost structurat textul.
 - Realizează planul de idei al textului folosind ca sprijin imaginile din text.
- Transcrie din text un fragment care te-a impresionat. Scrie două motive pentru alegerea făcută.
 - Povestește, oral, unui coleg sau unei colege, fragmentul transcris.
- Completează versurile folosind cuvintele de pe norul albastru.

O cutie de carton	pom, ferestre, căsuța, cartonul, apa, vrăbiuțe, copertă	Dar se înmoaie
O agăț cu sfoară în		De la de ploaie!
Tai și ușițe		Iau o albastră
Cât să-ncapă		Și acopăr noastră.
 - Scrie materialele necesare și indicațiile pentru a confecționa căsuța păsărelelor.
- Scrie un scurt text în care să prezinți cum ai confecționat un anumit obiect.

ATELIER DE CREAȚIE – Păpuși din... pănuși

PORTOFOLIU

- Citește versurile. Scrie despre ce păpuși este vorba și din ce sunt ele făcute.

Din știuleți și din pănuși	Cel cu păru-i negricios	Din mănuși, mai la distanță
Fac un teatru de păpuși.	Spun că este Făt-Frumos.	Se înfoaie o Cotoroanță.
Cu peruca lui bălană,	Unul, la orizontal,	Lângă ea, din făcăleț
Un știulete-i Cosânzeană.	Spun că-i renumitul cal.	Fac și zmeul îndrăzneț.

(Teatrul de păpuși, după Emilia Căldăraru)

Recapitulare

Citește textul următor:

Mihaela mi-a povestit o întâmplare cu un pui de căprioară. Era iarnă. Mihaela asculta povești depănate de bunica ei. Deodată, un urlet venind din afară le înfioră pe amândouă. Bunica scapă din poală ghemul de lână. Un timp, niciuna nu mai scoase o vorbă, stând cu urechile ciulite spre fereastră. Nu se deslușea mare lucru. Cu toate acestea, din când în când, parcă cineva bătea ușor în geam.

Bătrâna se ridică și se apropie mai mult de fereastră. Așa văzu lupii care fugăreau o căprioară. Mihaela se apropie de bătrână. Văzu două mogâldețe, ca niște câini ciobănești, căutând să încolțească puiul de căprioară care, nu mai putea fugi mult. Mihaela propuse bunicii să deschidă ușa ca să intre în casă căprioara.

Mihaela nu a mai așteptat încuviințarea bunicii. Mai întâi, Mihaela aprinse lampa, apoi, găsi o cămașă ruptă, o înfășură pe un lemn, turnă gaz peste ea, îi dădu foc și deschizând ușa, aruncă făclia departe, în zăpadă. Atunci lupii se opriră locului, iar căprioara trecu pragul casei, tremurând și răsuflând din greu. Era un pui care abia se mai putea ține pe picioare.

Toată iarna puiul de căprioară n-a mai fost lăsat să iasă din casă. Mihaela i-a făcut un culcuș de paie în iatacul în care nu mai dormea nimeni. În primăvară însă, când a început să dea colțul ierbii, Mihaela i-a deschis poarta, iar puiul de căprioară a luat-o la fugă spre pădure.

(Puiul de căprioară, după Virgil Carianopol)

1 Transcrie ideile de mai jos în ordinea derulării întâmplărilor.

- Mihaela a reușit să oprească lupii.
- Lupii fugăreau un pui de căprioară.
- Căprioara a rămas în casă până primăvara.
- Mihaela și bunica au auzit un urlet afară.

2 Scrie despre cum a procedat Mihaela ca să alunge lupii.

3 Ești unul dintre copiii din ilustrația de mai jos. Scrie un text format din cel puțin zece enunțuri. Găsește un titlu potrivit.

AUTOEVALUARE

Verifică dacă textul scris de tine respectă cerințele:

1. Conține răspunsuri la întrebările:
 - Cine participă la întâmplare?
 - Unde se petrece întâmplarea?
 - Când se petrece întâmplarea?
2. Are introducere, cuprins și încheiere.
3. Are un titlu potrivit conținutului.
4. Este atractiv.
5. Este așezat corect în pagină.
6. Este scris corect și frumos.

Evaluare

Citește cu atenție textul următor:

Am petrecut multe vacanțe la bunici cu întâmplări de neuitat. Iată una dintre ele.
 ♦ Era după Crăciun. Gerul strașnic înghețase apele. Pământul se acoperise cu un strat de omăt. Într-o asemenea zi, bunicul se apucă să înșire pe niște sârme subțiri felioare de slăninuță. Apoi, merse cu ele în ogradă și le agăță ici-colo, prin copaci, prinzându-le de crengi.

Mi s-a părut ciudat și l-am întrebat pe bunicul ce face cu slăninuța. Nu părea că glumește. Îmi spuse că o dă cu împrumut. Când m-a văzut nedumerit, mi-a spus să am răbdare că mă lămuresc îndată.

▼ N-a trecut mult și copacii din ogradă s-au umplut de păsărele; unele mici, cât nuca, cu scufițe albastre, altele mai mărișoare, surii. Erau pițigoii. Făceau larmă, săltând în zbor scurt de la o sârmă la alta, apoi, săturându-se de slăninuță, își ștergeau cioculețele de scoarța pomilor.

■ Când vacanța de iarnă s-a sfârșit, am plecat la școală. Am revenit la bunici în vacanța de primăvară. Pițigoii bunicului rămăseseră tot prin livadă. Cercetau scoarța pomilor. Din loc în loc se opreau și, lovind scurt o dată sau de două ori, prindeau omida! Bunicul mi-a spus atunci că așa își plătesc datoria din iarnă când au primit slăninuțe: aleargă și ciugulesc ouăle de omidă. Într-o zi, un pițigoii adună cam tot atâtea ouă de omizi cât cântărește numai el.

(fragment din *Pițigoii*, după Eugen Jianu)

1 Ai aflat cum își plătesc pițigoii datoria. Scrie trei acțiuni folosind informațiile din text.

2 a) Scrie, în caseta din dreptul ideii principale, simbolul corespunzător fragmentului din care este extrasă.

Iarna, bunicul pune în copaci felioare de slăninuțe.

b) Citește al treilea fragment. Completează spațiile libere cu răspunsul adecvat fiecărei întrebări, apoi scrie ideea principală.

Cine?	Ce fac?	Când?	Ce?	De unde?
<i>Pițigoii</i>	<i>primăvara</i>

c) Scrie ideea principală a fragmentului care are în dreptul său simbolul ▼.

3 Ai urmărit vreodată plecarea rândunelelor? Citește enunțurile de mai jos. Completează spațiile punctate folosind cuvintele: *mai întâi*, *apoi*, *în cele din urmă*. Scrie enunțurile în ordinea desfășurării întâmplărilor care prezintă comportamentul păsărilor migratoare.

.... s-au ridicat în stol și au pornit spre miazăzi. Cuiburile lor au rămas goale. au început să vină din ce în ce mai multe. erau doar câteva. Rândunelele au început să se pregătească de plecare în țările calde. S-au așezat pe sârmele de telegraf.

Cum te poți aprecia	1	2	3
Suficient	1 acțiune	☐	3 enunțuri ordonate corect
Bine	2 acțiuni	☐ ☐	4-5 enunțuri ordonate corect
Foarte bine	3 acțiuni	☐ ☐ ☐	6 enunțuri ordonate corect

Exersare, joc și învățare

- 1 Ce crezi că s-a întâmplat înainte și după momentul surprins în ilustrația alăturată?
- 2 **Lucrați în perechi.** Povestește oral, cum a fost prima ta zi de școală din clasa a treia. Colegul sau colega va povesti, de asemenea, despre prima zi de școală. Colegii vor asculta povestirile voastre și își vor exprima părerea.

3 Scrie un text din zece enunțuri în care să povestești o întâmplare pe care ai observat-o în recreație.

4 Imaginează-ți o întâlnire cu personajele din textele pe care le-ai citit în această unitate. Scrie pe caiet o întrebare sau o apreciere pentru fiecare.

Ruxi	Fotografal care dorea să pozeze un cocoș de munte	Tânărul care a cumpărat mamei perle adevărate	Stăpânul cățelului Tomi	Mihaela

5 La sfârșitul acestei unități, încearcă să apreciezi cum reușești să rezolvi sarcinile de mai jos. Desenează o ● pentru sarcinile la care ai nevoie de ajutor; două ●● pentru sarcinile la care mai ai de învățat; trei ●●● pentru sarcinile lucrate foarte bine.

AUTOEVALUARE

Scriu un text în care prezint întâmplări trăite sau văzute de mine.	
Povestesc și altor persoane întâmplări despre care eu am citit.	
Povestesc, oral, o întâmplare trăită de mine.	
Povestesc oral, o întâmplare văzută sau auzită.	
Povestesc despre emoțiile trăite alături de personajele din textele citite.	

JOC – Mima

- Se scriu pe bilețele numele copiilor din clasă, apoi se pun într-un bol.
- Fiecare extrage un bilețel din bol.
- Imitați comportamentul copilului al cărui nume l-ați extras.
- Colegii ghicesc despre cine e vorba și apreciază mima.

PLANTELE ȘI ANIMALELE 5 AU POVESTEA LOR

Vei extrage informații dintr-un text literar audiat:

- vei identifica personajele din povestirea ascultată;
- vei relua audierea pentru a preciza detalii din text.

1.1

Vei asculta un text înregistrat pe CD sau citit de doamna sau domnul învățator:

- vei completa replicile unei benzi desenate.

1.4

Vei asculta diferite mesaje orale:

- vei solicita explicații sau repetarea unui mesaj atunci când nu înțelegi ceea ce ai ascultat;
- vei folosi formule adecvate pentru a-ți lămurii unele neclarități, fără teama de a greși.

1.5

Îți vei adapta vorbirea la diferite situații de comunicare, în funcție de partenerul de dialog:

- vei participa la jocuri de rol respectând regulile stabilite în grup.

2.5

Vei extrage informații din texte informative sau literare:

- vei utiliza tehnica *Știu, Vreau să știu, Am învățat* pentru a organiza informațiile citite;
- vei formula întrebări și răspunsuri referitoare la textul citit.

3.1

Vei formula păreri despre o povestire citită, despre personajele acesteia:

- vei exprima anumite puncte de vedere personale despre personaje.

3.3

Vei formula aprecieri în legătură cu cărțile citite:

- vei participa la proiecte de grup pentru realizarea unei cărți;
- vei expune și vei prezenta produsele realizate în cadrul activităților de analiză a unui text citit.

3.6

Vei realiza scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin:

- vei prezenta, într-un mod surprinzător, diferite elemente din natură.

4.3

Vei povesti pe scurt o întâmplare imaginată:

- vei efectua sarcini de scriere creativă;
- vei aprecia dacă ai respectat *introducerea, cuprinsul, încheierea*;
- vei revizui ceea ce ai scris;
- vei participa la realizarea, expunerea, prezentarea unui proiect de grup.

4.4

Povestea florii-soarelui după Tudor Pamfile

✿ Trăia odată o fată de împărat care îl îndrăgea atât de mult pe Soarele cerului nostru, încât a pornit în căutarea lui, fără ajutorul nimănui. Și-a mers cale fără capăt, ca și nădejdea ei fără sfârșit, că, dacă nu azi, măcar mâine, poimâine, răspoimâine, la anul, peste zece, peste o sută de ani, tot îl va putea întâlni.

✿ Ajunse, într-un târziu, în miez de codru întunecos. Stând ea uluită și ostenită, aude un țipăt ascuțit. În vârful unui copac era un cuibar.

– Vino și mă apără, că mult bine ți-o face!

Fata se sui în copac și văzu un puișor golaș care tremura de frică.

– Ce cauți tu aici, singur? întrebă fata.

– Sunt pui de balaur și am mai avut și frați, dar împăratul vânturilor mi i-a furat, iar pe mama a alungat-o. Stai lângă mine și mă păzește!

– Din ce fel de lighioană te tragi?

– Mama e împărăteasa cețurilor, negurilor și a pâclelor. E mai mare peste nori și promoroace.

Când plânge ea, curg ploile pe pământ, iar când se piaptănă, se aștern troiene pe câmpuri.

✿ Nu trece mult și apare împăratul vânturilor cu chip de balaur.

– Dă-te la o parte, să mănânc pe puiul ceții, iar apoi te voi lua să mergem amândoi pe pustiuri.

– Ba nu, vântule, nu-l vei mânca! Nu acum!

Vântul se opri primind făgăduiala că, dacă va veni mai târziu, are să-i dea la ospăț pe puiul ceții.

✿ Sosi la cuib și împărăteasa norilor ca să-și vadă puiul și acesta îi povesti toată pățania.

– Cum să-ți mulțumesc? o întrebă ea pe fată.

– Du-mă pe tărâmul Soarelui, răspunse fata.

– Uuuu, drept să-ți spun acum nu-ți pot îndeplini voia.

– Dacă-i așa, o să aștept și un an.

– Mă voi întoarce, zise împărăteasa și se duse.

✿ După jumătate de an, veni iar împăratul vânturilor. Fata îi zise:

– Voi merge cu tine dacă o lași pe împărăteasa norilor să mă plimbe pe cer.

– Bine! O las să te plimbe!

Fata s-a și simțit luată de un nor și dusă până la scara cerului. Ce-i mai trebuia acum? O zi până la castelul de cleștar al Soarelui, ca să-și îndeplinească visul.

✿ Dându-și seama de planul fetei, vântul îndată trimise veste mamei Soarelui că picior pământean se află în împărăția ei. Aceasta dădu veste în țară că cineva vrea să ajungă la feciorul ei.

Fata de împărat a fost prinsă și prefăcută într-o sămânță. Mama Soarelui a azvârlit sămânța pe pământ, să crească și să înflorească. Așa a apărut o plantă a cărei floare seamănă la chip cu soarele. Din răsărit și până-n asfințit, floarea îl urmărește fără încetare, îl plânge de dor, dar de atins, niciodată.

DESCOPERĂ TEXTUL!

1 Completează enunțurile cu informații din text:

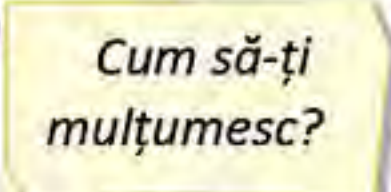
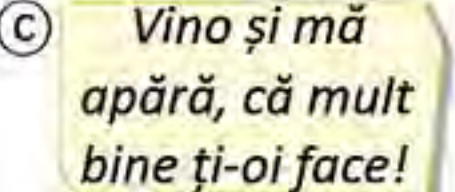

- Fata de împărat a pornit în căutarea deoarece
- Când a ajuns în, fata a auzit
- Fata de împărat i-a cerut împărătesei norilor să

2 **Lucrați în perechi.** Recunoașteți personajele (a →).

- tremura de frică
- i-a furat pe frații puiului de balaur
- a pornit în căutarea Soarelui
- a azvârlit sămânța pe pământ
- când plânge, curg ploile pe pământ

- ♦ fata de împărat
- puiul ceții
- împăratul vânturilor
- ★ împărăteasa norilor
- mama Soarelui

★ 3 În imaginile de mai jos s-au produs încurcături. Descoperă cui aparține fiecare replică (a →).

(a) 	(b) 	(c) 	(d)
			

LUCREAZĂ!

4 Transcrie, din text, enunțul din care afli de ce stătea puiul de balaur singur în cuib.

5 Scrie enunțurile de mai jos în ordinea derulării întâmplărilor.

- Fata îl convinge pe împăratul vânturilor să nu îl mănânce pe puiul ceții.
- Împărăteasa norilor o duce pe fata de împărat până la scara cerului.
- Într-un codru întunecos, fata găsește un pui de balaur.
- Fata de împărat a fost transformată într-o floare asemănătoare soarelui.
- Împărăteasa norilor îi mulțumește fetei că i-a salvat puiul.
- Fata de împărat pleacă în căutarea Soarelui.

6 Realizează planul de idei al textului formulând fiecare idee principală sub formă de titlu.

7 Completează un *Jurnal cu dublă intrare*.

Transcrie, din text, un pasaj care te-a impresionat. Notează impresii răspunzând la întrebările: *De ce l-ai ales? La ce te-a făcut să te gândești? Ce ai simțit când l-ai citit?*

ATELIER DE CREAȚIE – Călătorie către Soare

8 **Lucrați în grup.** Ilustrați pe o coală de hârtie întâmplările trăite de fata împăratului, de la plecarea sa în căutarea Soarelui, până în momentul preschimbării sale în floare.

FOLOSEȘTE-ȚI CUNOȘTINȚELE!

- 1 **Lucrați în grup.** Realizați un tabel asemănător celui de mai jos.
 - a) Completați prima coloană cu informații pe care le dețineți despre **floarea-soarelui**.
 - b) Completați a doua coloană cu întrebări despre ceea ce ați dori să mai aflați.

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM AFLAT
– de la răsăritul soarelui și până la apus, se rotește după soare; – este o plantă cu flori galbene,;	Care este originea plantei? Ce părți ale plantei se folosesc?	

LUCREAZĂ!

- 2 Citește cu atenție textul *Floarea-soarelui*, de mai jos.

Floarea-soarelui este o plantă originară din America de Nord. Indienii o considerau imaginea Zeului Soare. Floarea-soarelui a fost cultivată în Europa, la început, ca plantă decorativă.

Mai târziu, un țaran rus a descoperit presa pentru uleiul de floarea-soarelui. Așa a fost introdus în alimentație uleiul din semințele acestei plante.

Planta poate atinge o înălțime de cinci metri. Frunzele sale verzi sunt în formă de inimă. Floarea-soarelui este o plantă destul de puternică. Este sensibilă la lumină, mai exact este fotosensibilă și nu poate exista fără soare. De la răsăritul soarelui și până la apus, floarea-soarelui se rotește după soare, pentru a beneficia din plin de toată lumina și căldura lui.

Uleiul de floarea-soarelui extras din semințe conține substanțe grase și este un produs cu multe întrebuințări în alimentație și în tratarea unor boli. Ceea ce rămâne după ce se extrage uleiul, este folosit în hrana animalelor. Mai sunt folosite frunzele și tulpinile fragede, pe cale de a înflori, precum și petalele mari, galbene, din care se fac diferite preparate medicinale.

Floarea-soarelui reprezintă una dintre cele mai importante plante melifere, adică plante de la care albinele culeg nectarul pentru miere.

- 3 Formulează răspunsuri la întrebări.
 - a) De unde este originară floarea-soarelui?
 - b) Cine a descoperit presa pentru ulei?
 - c) De ce se rotește floarea-soarelui după soare?
 - d) Care sunt foloasele obținute de la floarea-soarelui?

RETINE!

Textul nonliterar:

- prezintă aspecte ale realității;
- conține informații precise;
- are rolul de a informa.

- 4 **Lucrați în grup.** Completați ultima coloană a tabelului realizat la exercițiul numărul 1b, cu informații noi despre floarea-soarelui, pe care le-ați aflat din text.

ATELIER DE CREAȚIE – Buchet de informații

- 5 Confectionează *floarea-soarelui* din carton colorat. Scrie pe fiecare parte componentă a plantei scurte informații despre partea respectivă. Expune lucrarea ta alături de cele ale colegilor tăi.

Lăcrimioare după Vasile Alecsandri

Multe flori lucesc în lume,
Multe flori mirositoare!
Dar ca voi, mici lăcrimioare,
N-are-n lume nicio floare
Miros dulce, dulce nume!

Voi sunteți lacrimi de îngeri
Pe pământ din cer picate,
Când, prin stele legănate,
A lor suflete curate
Zboară cu duioase plângeri.

Sunteți fragede și albe
Sunteți dragi inimii mele!
Cu voi, scumpe floricele,
Albe mărgăritărele,
Primăvara-și face salbe.

Lăcrămioara

Lăcrămioara mai este denumită și *mărgăritar* sau *dumbrăvioară*.

Florile sunt albe, intens și plăcut mirositoare. Fructele sunt mici sfere, de un roșu aprins.

Poate fi întâlnită în păduri de foioase, lunci, regiuni deluroase și de câmpie.

Lăcrămioara are nevoie de umiditate în permanență, pentru ca frunzele să nu se îngălbenească.

(*Enciclopedia pentru copii*)

DESCOPERĂ TEXTUL!

- 1 Completează enunțurile. (A)
 - a) Înainte de a fi flori, lăcrămioarele au fost
 - b) Cu albele mărgăritărele, primăvara
- 2 Formulează răspunsuri. (B)
 - a) Ce denumire mai au lăcrămioarele?
 - b) Ce culoare au fructele plantei?

LUCREAZĂ!

- 3 Rezolvă sarcinile de mai jos pentru a stabili ce tip de text este fiecare dintre textele A și B.
 - a) Alege răspunsul potrivit în cazul fiecărui text, apoi completează un tabel asemănător celui dat.
 - Cine prezintă? ■ un poet; ■ un om de știință.
 - Ce prezintă? ■ informații exacte; ■ aspecte din realitate îmbinate cu unele imaginate.
 - Cu ce scop prezintă? ■ pentru a informa; ■ pentru a sensibiliza.

	Textul	Lăcrimioare, după Vasile Alecsandri	Lăcrămioara, din <i>Enciclopedia copiilor</i>
Întrebări			
Cine prezintă?			
Ce prezintă?			
De ce prezintă?			

- b) Completează fiecare enunț cu varianta corectă: *literar* sau *nonliterar*.
 - Textul *Lăcrimioare*, după Vasile Alecsandri este un text
 - Textul *Lăcrămioara*, din *Enciclopedia copiilor* este un text

Puiul de elefant după Rudyard Kipling

În vremuri de mult apuse, elefantul nu avea trompă. Avea un nas negricios și borcănăț, mare cât o gheată, pe care și-l răsucea jur împrejur, dar cu care nu putea apuca nimic. Tot atunci, trăia un pui de elefant plin de o curiozitate nesățioasă. Cât era ziuca de lungă, nu mai contenea cu întrebările.

Într-o zi, îl întrebă pe unchiul său lung-de-picioare, Struțul, cum de i se încrețeau penele din coadă. Apoi, se duse la mătușa sa cea înaltă, Girafa, și o întrebă de ce are pielea bălțată.

Într-o altă zi, întrebă pe unchiul său pântecos, Hipopotamul, de ce are ochii roșii. Punea întrebări despre orice vedea, auzea sau simțea, mirosea sau atingea.

Într-o dimineață, puiul puse o întrebare, mai năstrușnică decât toate celelalte: *Cu ce se ospătează Crocodilul?*, la care toți făcură tare: *Ssst!* Se întâlni cu pasărea Kolokolo și o întrebă și pe ea același lucru. Aceasta îi spuse că va afla răspunsul dacă se va duce la malul râului străjuit de copaci tropicali uriași.

A doua zi, elefantul spuse tuturor:

– La revedere! Mă duc să aflu cu ce se ospătează Crocodilul.

Puiul nu mai văzuse crocodili și nici nu-și închipuia cum arată. Curiozitatea îl măcina și voia să afle. Prima vietate peste care dădu fu Pitonul încolăcit în jurul unei stânci.

– Iertați-mă, n-ați văzut cumva vreun Crocodil?

– Am văzut! Ce vrei să afli?

– Puteți să-mi spuneți cu ce se ospătează?

Pitonul îl împinse pe puiul de elefant cu coada-i tare și solzoasă, iar acesta plecă mai departe.

Dădu peste ceva ce părea a fi un trunchi de copac. Era, de fapt, Crocodilul, în carne și oase, care clipi dintr-un ochi.

– Aș dori să-mi spuneți dacă nu cumva ați văzut un Crocodil. Știți ce mănâncă?

– Vino mai aproape, eu sunt Crocodilul!

Și, ca să fie crezut pe cuvânt, vărsă câteva lacrimi de crocodil. Puiului de elefant i se tăie suflarea și inima începu să-i bată.

– Vino să-ți vorbesc la ureche, ca să nu ne audă nimeni!

Puiul naiv își apropie capul de gura cu dinți ascuțiți, iar Crocodilul îl apucă de nas.

– Cred, spuse Crocodilul printre dinți, că azi o să încep masa cu un elefant!

– *Tă-mi trumul! Mă toare!*

Pitonul se târî la locul cu pricina, zicând:

– Dacă nu te opintești din răspuțeri, crocodilul te va zvârli în apă cât ai zice pește și te va mânca.

Puiul de elefant se așeză și trase și iar trase, până începu să i se întindă nasul. Crocodilul se opintea din răspuțeri și trăgea, și iar trăgea. Nasul elefantului se lungea văzând cu ochii. Trăgându-l de nas, Crocodilul i-l preschimbă în trompă. De atunci, toți elefanții din vremea noastră au în loc de nasul ca o gheată, o trompă.

DESCOPERĂ TEXTUL!

- 1 Răspunde la întrebări.
 - a) Unde a plecat puiul de elefant?
 - b) Care este prima vietate întâlnită de elefant în drumul său?
 - c) Ce dorea elefantul să afle despre crocodili? *Scrive două lucruri care îi stârneau curiozitatea.*
- 2 Completează enunțurile.
 - a) În vremuri de mult apuse, elefantul avea
 - b) Puiul de elefant își apropie capul de ..., iar Crocodilul
 - c) De atunci, toți elefanții
- 3 Exprimă-ți părerea, bazându-te pe informații din text.
 - a) Ce anume l-a determinat pe puiul de elefant să plece de acasă?
 - b) Ce crezi că s-ar fi întâmplat dacă puiul de elefant nu ar fi plecat?

LUCREAZĂ!

- 4 Citește formulele de adresare prin care puiul de elefant solicită informații despre crocodil.
- 5 a) **Lucrați în perechi.** Delimitați textul în fragmente, apoi realizați planul de idei.
b) Povestiți fiecare, oral, un fragment din text.

ATELIER DE CREAȚIE – Fel de fel de explicații

- 6 **Lucrați în grup.** Formulați răspunsuri cât mai *surprinzătoare* la întrebările de mai jos.
Exemplu: De ce au florile de in culoarea albastră? *Cerul senin a dorit să se oglindească într-o floare și a ales floarea de in.*
 - a) De ce bradul este verde tot timpul anului?
 - b) De ce crește salcia pe malul apei?

JOC – De ce...?

Lucrați în grup. Confectionați cartonașe magice și jucați-vă împreună respectând regulile date.

Materiale necesare:

carton verde și galben, ilustrații sau desene cu plante și animale, foi dictando, lipici, foarfece.

Indicații

- Taiati 10 cartonașe verzi și 10 cartonașe galbene, de mărimea unei jumătăți de foaie dictando.
- Pe fiecare cartonaș verde, lipiți câte o imagine reprezentând o plantă sau un animal.
- Pe fiecare cartonaș galben, scrieți câte o scurtă povestire imaginară referitoare la fiecare plantă sau animal, dintre cele ilustrate pe cartonașele verzi, ca răspuns la o întrebare surprinzătoare. (**Exemplu:** *De ce are renul coarne rămuroase?*)

Regulile jocului

- Așezați-vă în cerc.
- Așezați cele 20 de cartonașe cu fața în jos.
- Fiecare jucător extrage o carte verde și una galbenă.
- Dacă textul scris pe cartea galbenă se potrivește cu imaginea extrasă, se păstrează ambele cartonașe. Dacă nu, cărțile se pun la loc și se extrag altele.
- Câștigă jucătorul care va avea mai multe perechi de cartonașe.

PORTOFOLIUL

★ Ascultă textul *La Zoo*, de pe CD.

LUCREAZĂ!

★ 1 Scrie numele copiilor care vor putea răspunde, în cadrul proiectului *Plante și animale, între real și imaginar*, la întrebările de mai jos.

a) De ce are zebra linii?

b) De ce are leopardul pete?

c) De ce are cangurul marsupiu?

d) De ce are struțul picioarele lungi?

Lăcrămioara

Florin

Violeta

Mugurel

Crenguța

Viorel

Stejara

2 Ascultă din nou textul. Completează enunțul:

a) Când spune *Cred că nu am înțeles ce ai întrebat*, administratorul vorbește cu

b) Replica *Vă rog să mai spuneți o dată!* este spusă de

3 **Lucrați în grupuri** de câte cinci elevi.

Stabiliți ordinea imaginilor. Precizați ce rol doriți să interpretați fiecare. Creați replici acolo unde lipsesc. Interpretați.

■ Ce veți face?

Veți realiza o carte a clasei cu informații exacte despre plante și animale, dar și cu anumite **credințe** ale oamenilor despre ele.

■ De ce veți face?

- Veți cunoaște mai bine lumea de lângă voi.
- Veți scrie un text din imaginație despre o plantă sau un animal, la alegerea fiecăruia dintre voi.

■ Cum veți face?

1. Căutați informații științifice despre o plantă sau un animal.
2. Organizați informațiile culese într-un text.
3. Creați un text cu întâmplări imaginate, având ca personaj planta sau animalul ales.
4. Scrieți pe o foaie de hârtie cele două texte.
5. Realizați un desen sau lipiți, pe foaie, o ilustrație adecvată.
6. Așezați toate foile în ordine pentru a obține o carte a clasei.
7. Realizați o copertă.

■ Cum veți ști dacă ați reușit?

- Prezentați cartea altor elevi, părinților voștri.
- Expuneți cartea la *Colțul cititorului*.

Sfaturi pentru reușită

Pentru scrierea textului în care veți prezenta informații:

- Căutați informații despre planta sau animalul ales, în enciclopedii sau pe internet.
- Selectați informații interesante, pe care le înțelegeți.
- Introduceți informațiile în enunțuri formulate clar și corect.

Pentru scrierea textului în care veți prezenta întâmplări imaginate:

- Gândiți-vă la anumite aspecte deosebite, specifice plantei sau animalului ales.
- Imaginați-vă o întâmplare prin care să oferiți o explicație surprinzătoare pentru ceea ce este specific plantei sau animalului (modul cum a apărut, culoarea pe care o are sau modul în care se comportă).

Așezați în pagină cele două texte și ilustrațiile, într-un mod cât mai interesant.

Exemplu:

Demult, demult, bradul rămânea fără frunze toamna, ca toți ceilalți copaci din pădure.

Într-o zi, o mică pasăre ceru adăpost copacilor. Doar bradul a primit-o între ramurile lui.

Când Crivățul a început să scuture frunzele copacilor, împăratul Vânturilor l-a cruțat pe brad.

De atunci, bradul are frunzele verzi tot timpul anului.

Bradul este deosebit prin așezarea frunzelor care, popular, se mai numesc și ace.

Acestea au o lungime medie de 2 cm și sunt dispuse de-a lungul crengilor.

Bradul se menține verde pe tot parcursul anului. Își schimbă frunzele (acele) treptat de-a lungul întregului an, iar acest lucru se poate observa văzând covorul de ace căzute la tulpina bradului.

Recapitulare

Citește textul următor:

Matu era o țestoasă bătrână, care își număra secolele de viață pe degete și nu-i ajungeau toate. Coco, un papagal cu pene colorate, cu limba lungă și ascuțită era prietenul ei.

De la o vreme, Matu era schimbată. Devenise neatentă chiar și atunci când Coco îi povestea isprăvile lui adevărate sau imaginate ori noutățile din insula lor.

Într-o zi, Coco a văzut-o pe Matu scormonind în dreapta și în stânga, căutându-și un ou.

– Răspunde-mi, te rog, Soare, ai observat unde am pus oul? Ajută-mă că am îmbătrânit și uit!

– N-am timp să observ, surioară, am răspunderi mari! vorbi Soarele din înălțimea sa solară.

Coco veni lângă Matu și o mângâie, să o încurajeze:

– Data viitoare, când iarăși vei oua, să-mi spui și voi nota!

Nu trecu mult și Matu a ouat patru frumoase ouă rotunjoare. Începu să le așeze cu grijă în diferite locuri. În timpul acesta, Coco o asculta cu atenție pe Matu care repeta cu voce tare ce făcea, ca nu cumva să uite.

– Un ou îl pun pe malul mării albastre, un altul, pe plaja de nisip gălbui, al treilea, aici, păzit de piatra gri și ultimul, în iarba verde.

În urma țestoasei, Coco, prieten de nădejde, se asigură că ouăle nu vor mai fi rătăcite.

– Și acum, în iarba verde voi pune o pană roșie, lângă apa albastră – o pană albă, în nisipul gălbui – o pană neagră, iar una galbenă – pe piatra gri. Matu, acum le vom găsi ușor!

– Dar tu ai rămas cam jumulit!

Coco a plecat dansând, iar penele ce i-au rămas jucau în vânt.

După zile cu soare arzător din oul cu pană galbenă-nsemnat, ieși un pui țestos galben de sus și până jos. Broscuța Matuța, de un alb imaculat, spărsese oul ce lângă pana albă a stat.

Un pui țestos roșcat ieși grăbit din oul de pana roșie păzit, iar lângă pana neagră, ce strălucea frumos, ședea un pui țestos, rotund și negricios!

(Coco și Matu, după Ella Conovici)

LUCREAZĂ!

- Formulează răspunsuri la întrebări, pe baza textului citit.
 - Cine era prietenul țestoasei Matu?
 - De ce nu mai găsea țestoasa unul dintre ouăle sale?
 - Ce a făcut Matu ca să nu mai uite unde a așezat ouăle?
 - Cum a demonstrat papagalul că este un prieten adevărat?
- Citește din text enunțurile din care ai aflat:
 - cât de bătrână este țestoasa Matu;
 - de ce nu poate Soarele să o ajute pe Matu;
 - locurile unde țestoasa a așezat cele patru ouă.

- Caută în text informații și stabilește locul de unde a ieșit fiecare pui de țestoasă (a →).

a) puiul galben	■ din iarba verde
b) puiul alb	■ din nisipul gălbui
c) puiul roșcat	◆ de lângă apa albastră
d) puiul negru	★ de lângă piatra gri

- Precizează, în scris, alte formule de solicitare a unor informații pe care Matu le-ar fi putut folosi în discuția sa cu Soarele.

– Răspunde-mi, te rog, Soare, ai observat unde am pus oul?

- Transcrie un fragment din text, apoi motivează în scris alegerea:
 - De ce l-ai ales?
 - La ce te-a făcut să te gândești?
 - Ce ai simțit când l-ai citit?

- Completează enunțurile cu varianta corectă de răspuns:

a) În text sunt prezentate	● date, aspecte din realitate;	● întâmplări imaginare.
b) Textul <i>Coco și Matu</i>	● informează pe cititori;	● îi amuză pe cititori.
c) Textul <i>Coco și Matu</i> este un text	● literar;	● nonliterar.

- a) **Lucrați în perechi.** Delimitați textul în fragmente, apoi realizați planul de idei.
b) Povestiți fiecare, oral, un fragment din text.

ATELIER DE CREAȚIE – Picături de curcubeu

- Gândește-te la o întâmplare imaginară prin care să explici de ce au papagalii penele viu colorate. Alcătuieste un text de cel puțin zece enunțuri, în care să prezinți întâmplarea. Găsește un titlu potrivit textului tău.

PENTRU A REUȘI

AUTOEVALUARE

Respectă cele trei părți ale textului:

- **introducerea** – cum arăta papagalul demult;
- **cuprinsul** – întâmplarea care a produs, într-o zi, schimbarea papagalului;
- **încheierea** – ce anume s-a schimbat de atunci.

JOC – Culoarele naturii

Lucrați în grup. Realizați un tabel asemănător celui de mai jos. Colorați fiecare casetă albă cu acea culoare care se obține prin combinarea culorii de pe verticală cu cea de pe orizontală. Scrieți în casete cât mai multe denumiri de plante și animale care au culoarea respectivă.

	roșu	galben	albastru
roșu		morcov,	
galben			
albastru			

Citește, cu atenție, textul următor:

Oceanele și mările sunt străbătute de milioane de ani de cele mai mari broaște țestoase din lume. Ele sunt bine echipate pentru viața din ocean, având înotătoare puternice și capacitatea de a sta sub apă peste o oră, trăgând aer în piept o singură dată. Carapacele lor uriașe și tari le apără de dușmani. Când este atacată, țestoasa se ridică și bate apa cu înotătoarele pentru a-și înapăimânta dușmanul.

Țestoasele călătoresc în grupuri, parcurgând distanțe foarte mari. Un grup poate parcurge peste 1600 de kilometri într-un an, dar se întorc primăvara târziu și vara, în același loc, pentru a-și depune ouăle. În nopțile de vară, în timpul fluxului, femelele înoată spre țărm pentru a-și face cuib. Fiecare umblă pe plajă până găsește locul potrivit. Acolo sapă, cu cele patru înotătoare, o groapă adâncă de vreo 60 cm și lată de aproximativ 25 cm.

Când încep să depună ouăle, pe față le curg lacrimi mari. Dar nu plâng. Ochii le șiroiesc tot timpul ca să se curețe de nisipul intrat în ei.

Femela are nevoie cam de douăzeci de minute pentru a depune între 100 și 150 de ouă. Acestea sunt perfect rotunde, cam de dimensiunile mingilor de golf și au coaja groasă ca să nu se spargă când cad în cuib. Femela acoperă imediat cuibul cu nisip, ajutându-se de înotătoare și presară nisip și în jurul lui ca să îl mascheze.

După ce se odihnește câteva minute, țestoasa își mai face câteva cuiburi, apoi se întoarce în mare. Masculii nu ies niciodată din mare, ci așteaptă sfârșitul verii când vor putea călători iar.

Puii ies din găoace după 60 de zile. Așteaptă până se face noapte și apoi țâșnesc deodată din cuib, întâmpinați de dușmani nerăbdători să-i distrugă. Pe țărm sunt ratoni, câini sălbatici, mistreți în căutare de hrană. În largul mării îi așteaptă peștii cei mari. E bine că femela depune multe ouă pentru că foarte puțini pui supraviețuiesc.

Numărul țestoaselor de mare a scăzut.

(fragment din *Țestoasa de mare*, după Keith G. Hay)

1 Răspunde la întrebări.

- A) Ce lățime are groapa săpată de țestoasă pentru a depune ouă?
- a) în jur de 20 cm
b) aproximativ 25 cm
c) vreo 60 cm
d) 100 cm
- B) Când ies din cuib, puii sunt întâmpinați de dușmani nerăbdători să îi distrugă. Care sunt aceștia?
Pe țărm, puii, iar în largul mării
- C) De ce le curg țestoaselor lacrimi mari pe față?

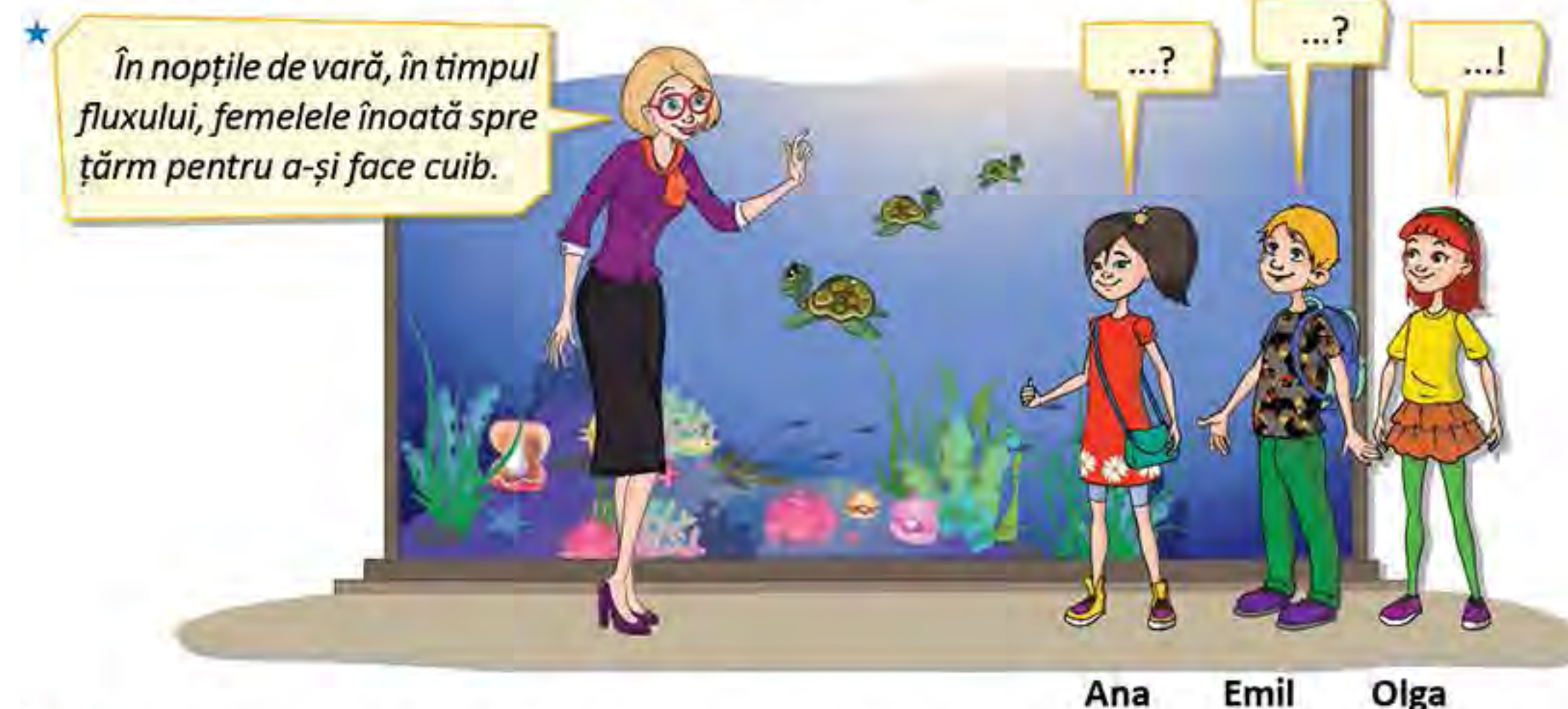
2 Precizează ce fel de text este textul *Țestoasa de mare*. Scrie două argumente care să susțină afirmația ta.

3 Ai aflat din text că țestoasele de mare au înotătoare puternice. Completează un tabel asemănător celui dat, pentru a arăta cum le ajută înotătoarele în diferite situații.

	Când înoată	Când sunt atacate	Când își fac cuib
Modul în care folosesc înotătoarele	a) sapă o groapă adâncă; b)

4 Copiii din imagini vizitează Acvariul din Constanța. Ghidul tocmai răspunde la întrebarea Anei. Scrie ce spune fiecare copil în situațiile indicate mai jos. Utilizează, în formularea enunțurilor, diferite **formule de solicitare**.

- a) Ana solicită o informație despre țestoasele de mare.
- b) Emil nu a înțeles ce înseamnă un cuvânt folosit de ghid în explicația dată Anei.
- c) Olga nu a auzit întreaga explicație oferită de ghid.

În nopțile de vară, în timpul fluxului, femelele înoată spre țărm pentru a-și face cuib.

Ana Emil Olga

5 Alcătuieste un text în care să prezinți o întâmplare imaginată prin care să explici de ce țestoasa nu își părăsește niciodată carapacea. Respectă cerințele:

- a) Textul să aibă cel puțin zece enunțuri.
- b) Stabilește un titlu potrivit.
- c) Respectă cele trei părți ale textului:
- **introducerea** – cum arăta țestoasa demult/ce comportament avea;
 - **cuprinsul** – întâmplarea care a produs, într-o zi, schimbarea țestoasei;
 - **încheierea** – ce anume s-a schimbat de atunci.

Cum te poți aprecia	1	2	3	4	5
Suficient	☐	răspuns	1 mod	☐	☐
Bine	☐	răspuns și un argument	2 moduri	☐	☐
Foarte bine	☐	răspuns și două argumente	3 moduri	☐	☐

LUCREAZĂ!

1 Memorați poezia. Găsiți o melodie potrivită și creați un cântecel.

★ Iarna ninge cu ochi mari Și îi știe pe cei mici
 Peste codrii seculari Dacă ascultă de bunici,
 Când coboară lin și mândru Dacă-s răi sau sunt cuminti
 Cu argint lucind pământul. Și-i ascultă pe părinți.

Fulgul de zăpadă este Fulgul de zăpadă știe
 Ochiul apei din poveste Că el este o bucurie,
 Ce ne vede uneori Iarna când cu ochii mari
 Când coboară lin din nori. Ninge-n codrii seculari.

(Fulgul de zăpadă, după Nichita Stănescu și Gheorghe Tomozei)

2 Găsește modalități surprinzătoare de a continua enunțurile, altele decât cele din text.

a) Fulgul de zăpadă este b) Iarna ninge cu peste

3 Citește cuvintele care rimează în poezie. Găsește și tu un al treilea cuvânt care să rimeze cu celelalte două. **Exemplu:** uneori – nori – ninsori.

ATELIER DE CREAȚIE – Câte mai trec prin mintea copiilor...

★ 4 Creează un text pornind de la una dintre imagini. Observă sugestiile oferite pentru un text intitulat *Fulgii de nea*.

Introducere:

Ce erau demult, demult fulgii de zăpadă?

Pe vremuri, fulgii de zăpadă erau fluturi de gheață albi, albi ca laptele. Ei locuiau în cer, într-un castel de gheață.

Cuprins:

Un fapt imaginar care a schimbat fluturii de gheață în fulgi.

Într-o zi de iarnă, după ce au tot alergat prin palat, au dorit să iasă afară

Încheiere:

Prezintă ce anume s-a schimbat.

De atunci, cad pe Pământ în fiecare iarnă, roiuri de fulgi, cu mii și mii de forme.

★ JOC – Cuvinte-jucării

Lucrați în grup.

a) Unul dintre voi citește primul cuvânt din lista de mai jos. Cine găsește un cuvânt care să rimeze cu acesta îl spune, apoi îl scrieți.

Regula: cel care spune primul cuvântul care rimează, citește cuvântul următor.

fluturaș – covoraș gheață – iarnă – fulgi – brad –
 derdeluș – pârție – urcuș – ger – lumânările –

b) Creați rime potrivite numelui vostru. Alcătuiți enunțuri.

Exemplu: *Ionescu Viorel crește ca un copăcel. Mareș Mioara iubește vioara.*

SEMNELE NESCRISE 6
ALE NATURII

Vei extrage informații dintr-un text literar audiat:

- vei relua audierea pentru a verifica informațiile extrase din text.

1.1

Vei asculta mesaje pentru a sesiza rostirea corectă a unor cuvinte:

- vei observa numărul și genul unor substantive în mesaje audiate.

1.3

Vei asculta un text înregistrat pe CD sau citit de doamna sau domnul învățator:

- vei povesti întâmplările din textul audiat.

1.4

Vei participa la discuții pentru găsirea unor soluții:

- vei stabili, în grup, etapele organizării unei expoziții cu afișe;
- vei contribui la prezentarea afișelor realizate.

2.4

Vei extrage unele informații din texte informative sau literare:

- vei formula întrebări și răspunsuri referitoare la conținutul textelor.

3.1

Vei evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante dintr-un text citit:

- vei realiza tabele pentru a stabili legături între diferite elemente ale textului citit.

3.4

Vei sesiza utilizarea corectă a unor cuvinte în texte citite:

- vei observa numărul și genul substantivelor.

3.5

Vei redacta texte simple care conțin limbaj vizual și verbal:

- vei realiza un afiș pentru promovarea unui concurs.

4.2

Vei transmite în scris diferite idei personale:

- vei participa la organizarea unei expoziții cu afișe.

4.5

Semnul de iarbă după Silvia Kerim

★ Admirația

Necazul

Durerea

Frământarea

Rănile

Schimbarea

● Luna se uita la Pământ așa cum te uiți la ceva îndepărtat și tare apropiat în același timp. Îl socotea un prieten bun. Îl **admira** și îl privea cu mult interes. În frumusețea lui, când aurită de soare, când împodobită de ninsoare, când lucioasă de ploi, când vălurită de vânt, Pământul era întruna schimbător.

● Tocmai când se așezase la fereastră, Luna observă că asupra Pământului se abătuse un mare **necaz**. Învrăjbiți din cine știe ce pricini, oamenii intraseră în război. Luna se frecă la ochi, îngrozită. Nu-i venea să creadă că se poate întâmpla așa ceva. Oamenii aveau toate motivele să fie mulțumiți cu traiul pe Pământ. Acesta le oferea toate bogățiile lui și nu le cerea decât să-i respecte pădurile, animalele, florile, iarba și să-i păstreze râurile curate.

● Valurile mici de iarbă, presărate cu flori fură sfârtecate, câmpul fu răscolit cu mii și mii de tranșee. Creștetul falnic al Pământului se pustii, lăsând să apară în haina verde a pădurilor găuri mari și negre. Din sprâncenele lui alcătuite din brazi pitici, acum ciopârțite, păsările zburară înfricoșate, iar apele mărilor și oceanelor se tulburară. Pământul gema de **durere** și de revoltă, iar zâmbetul îi pieri.

● Luna se sperie grozav, temându-se ca nu cumva Pământul să se îmbolnăvească de inimă rea. *Ar fi o boală fără leac*, își zise Luna. Aștepta un semn oricât de mic, care să-i spună că Pământul se face bine. Dar timpul trecea și semnul bun nu se ivea. Luna **se frământa** fără încetare. Ar fi dorit să îl ajute, dar vrăjile ei nu se potriveau pentru o boală atât de grea. Luna observa Pământul de parcă ar fi vegheat la căpătâiul unui suferind de lângă care Speranța plecase.

● În cele din urmă, Luna îl auzi cum oftează și îl văzu cum se scutură de amorțeală. Pământul începu să-și vindece **rănile** cu doctoriile pe care le avea la îndemână: Ploaia și Soarele. Pe locul fostelor păduri, abia dacă se zăreau două, trei pâlcuri de fagi ori de molizi răsăriți din semințele aduse de vânt. Valurile mărilor și ale oceanelor erau încă tulburate. Pe întinderea câmpiilor arse se zărea pe alocuri câte o floare.

● Într-o dimineață, Luna băgă de seamă o **schimbare**. Pământul avea iar vechea înfățișare. Sub mantia de iarbă, parcă întinerise. Munții se acoperiseră iar de codri deși. Sprâncenele de brazi pitici erau iarăși stufoase. Vrăbiile ciripeau fericite printre genele lui verzi. În lumina dulce a primăverii, caii sălbatici alergau iar pe pășuni. Bucuria se vedea pe chipul Pământului.

– Da! strigă Luna fericită. Și-a vindecat rănile și sufletul! A uitat! Sau se prefacă că a uitat. Așadar, i-a iertat! *Semnul iertării este iarba!* hotărî Luna, dând din cap.

VOCABULAR

învrăjbiți – întăritați, înfuriați
sfârtecate – rupte, sfâșiate

falnic – mândru, semeț, impunător
tranșee – șanțuri cu rol de apărare în timp de război

DESCOPERĂ TEXTUL!

- Completează enunțurile cu informații din text.
 - Învrăjbiți din cine știe ce pricini, oamenii
 - Pământul gema de
 - Pământul începu să-și vindece rănile cu
 - În lumina dulce a primăverii, caii
- Formulează răspunsuri la întrebări.
 - Ce le cerea oamenilor Pământul?
 - Au respectat oamenii cererile Pământului? *Oferă trei argumente.*
 - Ce a simțit Luna când a văzut că oamenii au intrat în război?
 - De ce s-a speriat Luna?
 - Cum se simțea Luna văzând că Pământul surâde?
 - În ce anotimp și-a recăpătat Pământul vechea înfățișare?

LUCREAZĂ!

- Înlocuiește cuvintele subliniate cu altele care au același înțeles. Transcrie enunțurile.
 - Oamenii aveau toate motivele să fie mulțumiți cu traiul pe Pământ. (**viața, munca**)
 - Luna parcă ar fi vegheat la căpătâiul unui suferind. (**capătul, creștetul**)
 - Într-o dimineață, Luna băgă de seamă o schimbare. (**mutare, transformare**)
- Transcrie, din text, enunțurile în care se regăsesc cuvintele cu înțeles opus celor de mai jos.

■ dușman	■ urâtenie	■ pace	■ tristețe	■ deznădejde
----------	------------	--------	------------	--------------
- Pentru fiecare serie dată, alege cuvintele potrivite dintre: *corpuri cerești, copaci, ape, flori*.
Exemplu: ochi, inimă, cap → părți ale corpului
● fagi, molizi, brazi →; ● Luna, Soarele, Pământul →; ● mări, oceane, râuri →;
 - Scrie câte două cuvinte din text care se referă la termenul dat.
animale →; plante →; forme de relief →; sentimente →
- Completează un tabel asemănător cu formulări diferite pentru fiecare idee principală a textului.

	TITLU	ENUNȚ	ÎNTREBARE
●	Luna își privea cu admirație prietenul.
●	Ce necaz s-a abătut asupra Pământului?
●	Durerea
●	De ce se frământa Luna fără încetare?
●	Rănile
●	Înfățișarea Pământului s-a schimbat.

- Lucrați în grupuri** de câte șase. Povestiți oral textul, fiecare dezvoltând o idee principală.

ATELIER DE CREAȚIE – Îmi pasă!

- Compune câte un mesaj pentru Pământ și pentru Lună.
- Scrie mesajele pe forme decupate din hârtie reciclată.

Dragul nostru Pământ,

Cuvântul – parte de vorbire. Substantivul

OBSERVĂ!

- 1 Caută în textul *Semnul de iarbă* cuvinte care indică:
 - a) ființe → *oamenii,*; d) numere → *trei,*;
 - b) lucruri → *haină,*; e) însușiri → *bun,*;
 - c) fenomene ale naturii → *ploi,*; f) acțiuni → *alergau,*.
- 2 Scrie comunicările, apoi subliniază cuvintele care denumesc:
 - a) **ființe** → Brazii erau deși, vrăbiile ciripeau, caii alergau liberi.
 - b) **lucruri** → În haina verde au apărut găuri mari și negre.
 - c) **fenomene ale naturii** → Suprafața apei era vălurită de vânt.
- 3 a) Ce denumesc substantivele evidențiate în textul dat?
Ce este furtuna solară? Câte stele sunt pe cer? Aceste întrebări au fost adresate de către un băiat doamnei învățătoare, când aceasta le-a vorbit despre Soare. Astfel, Petrișor, a aflat că Soarele este o stea ca toate celelalte de pe cer. Claudia, o fetiță curioasă, știa că oamenii au ajuns până la Lună, dar nu și până la Soare. Aflase acest lucru la Asterix, un club pentru pasionații de astre.
 - a) Ce denumesc substantivele scrise colorat? Cu ce culoare sunt scrise în text substantivele care indică numele unor ființe sau lucruri? Cum sunt scrise aceste cuvinte?

REȚINE!

- Cuvintele se pot împărți, după ceea ce exprimă, în grupe numite **părți de vorbire**.
- Partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii se numește **substantiv**.
- Substantivele care indică o **anumită ființă, un anumit lucru** sau un **anumit fenomen** al naturii se scriu cu **litera inițială mare**, indiferent de locul unde se găsesc în propoziție.
- Substantivele care denumesc ființe, lucruri, fenomene ale naturii **de același fel** se scriu cu **litera inițială mică** dacă nu sunt la începutul enunțului.

LUCREAZĂ!

- 4 Scrie câte cinci exemple de substantive care denumesc: ființe, lucruri, fenomene ale naturii.
- 5 Scrie cuvintele de pe etichete pe două coloane: cu literă inițială mică sau mare, după caz.

MAMIFERE	NIL	INTRARE	INDIA	IEȘIRE	MAREA NEAGRĂ
ANTIPA	INSECTE	ANTARCTICA	PROGRAM	CASA	

JOC – Găsește perechea!

- **Lucați câte doi.** Scrieți pe un cartonaș verde un substantiv care întotdeauna are litera inițială mare. Pe un cartonaș albastru scrieți un substantiv cu literă inițială mică, ce îl poate înlocui pe primul. **Exemplu:** *Emma – fată.*
- **Jucați-vă!** Așezați **toate** cartonașele verzi din clasă într-un bol, iar pe cele albastre în altul. Extrageți fiecare un singur cartonaș. La un semnal, căutați perechea cuvântului de pe cartonașul propriu. Câștigă primii copii care au format o pereche de cuvinte.

Afișul

OBSERVĂ!

- 1 Observă afișul de mai jos.

Formulează răspunsuri la întrebări:

- a) Ce exprimă propoziția scrisă cu verde? Dar cea scrisă cu albastru?
- b) Unde este așezată imaginea?
- c) Ce informații sunt scrise sub imagine?

LUCREAZĂ!

- 2 **Lucați în grup.** Realizați un afiș care să promoveze concursul *Reciclăm și natura o salvăm!* în care se vor confecționa obiecte din materiale refolosibile. Expuneți afișele în școală.

ATELIER DE CREAȚIE – Gândesc și acționez ECO!

- 3 Dacă nu vrei ca Terra să devină un depozit uriaș de gunoarie, poți face câteva lucruri.
 - Scrie pentru fiecare ilustrație de mai jos câte un slogan.
 - Realizează un afiș folosind hârtie reciclată. Expune-l pe holul școlii!

.....

.....

.....

Natura nu te iartă

după Passionaria Stoicescu

★ Trăia pe pământ, la capătul lumii, într-un palat,
după Cer, după Soare, o vrăjitoare.
Vremea o chema și de nimic nu se plângea.
Nici chiar de singurătate,
fiindcă avea un prieten, crocodilul Stamate.

Adesea, ea îi povestea
ce mai văzuse și cu ce se distra.
Căci am uitat să vă spun: în palat,
vrăjitoarea Vremea avea un ocean fermecat.

Prin sticla lui aburită se zărea ca-ntr-un vis
și ce fusese cândva și ce avea să fie scris.
Odată, vrăjitoarea se uită prin ocean
Și-apoi îi spuse lui Stamate:

Natura nu te iartă cu nimic,
nici uriaș de ești, nici foarte mic!
Distruge păduri întregi că mori de foame,
ea se apără cu otrăvite poame.
Te-ntinzi stăpân pe tot ce vezi înainte,
ea dă un frig și te învață minte.
Sau, ca răspuns la lipsa de măsură
dă un potop sau, poate, o căldură!
De mii de ani, natura întruna șlefuieste
Și echilibrul pe Pământ îl restabilește.

Aceasta e povestea și să-nveți din ea:
să nu fii lacom pentru-a exista!
Să nu faci tărăboi atât de mare,
să tulburi munții, apele din mare,
căci pentru toți e un locșor sub soare!
Cât ți-l păstrezi și cum ți-l îngrijești,
Atâta vreme ai să-l stăpânești!

VOCABULAR

poame – roade, fructe
restabilește – reface

lacom – care dorește pentru sine cât mai mult
tărăboi – zarvă, larmă, gălăgie

DESCOPERĂ TEXTUL!

- Completează enunțurile cu informații din text.
a) Vrăjitoarea se numea
b) Palatul vrăjitoarei se afla
c) Crocodilul se numea
d) De mii de ani, natura restabilește
- Formulează răspunsuri la întrebări.
a) De ce Vremea nu se simțea singură?
b) Ce îi povestea adesea vrăjitoarea prietenului său?
c) Ce vedea Vremea prin oceanul fermecat?
d) Despre ce i-a povestit vrăjitoarea crocodilului după ce s-a uitat prin ocean?

- Completează cu informații din text un tabel asemănător celui de mai jos.

COMPORTAMENTUL OMULUI	REAȚIA NATURII
distruge păduri întregi
....	dă un frig
este lipsit de măsură

LUCREAZĂ!

- Lucrați în perechi.** Citiți și memorați ultimele șapte versuri ale poeziei.
a) Recitați în pereche, împărțindu-vă versurile între voi în diverse moduri.
b) Scrieți versurile, după autodictare. Pentru a verifica dacă ați scris corect, faceți schimb de caiete și consultați manualul.
- a) Care parte din text te-a impresionat cel mai mult? Scrie două motive.
b) Ce învățături se pot desprinde din acest text?
- Precizează *intrusul* din fiecare șir de cuvinte. Motivează alegerea.
a) Soare, Vremea, Stamate, crocodil, Pământ; c) frig, vrăjitoare, potop, căldură;
b) palat, sticlă, prieten, ocean, locșor; d) păduri, munți, ape, îngrijești, poame.
- a) Explică scrierea cu literă mare a unor cuvinte din poezie aflate în interiorul propozițiilor.
Exemplu: Stamate este numele crocodilului.
b) Transcrie din poezie versurile în care cuvintele **povestea** și **mare** sunt substantive.

ATELIER DE CREAȚIE – Apa vieții

- Apa este prețioasă. Să o folosim cu măsură! Să o păstrăm curată! Poți face câteva lucruri:

- Propune părinților să nu arunce uleiul folosit în chiuvetă!
- Închide robinetul imediat după ce ai terminat de spălat!
- Folosește mai puțin detergent când speli vasele!

Realizează un afiș pentru economisirea apei. Expune-l pe holul școlii!

JOC – Căutarea de comori

Lucrați în grup.

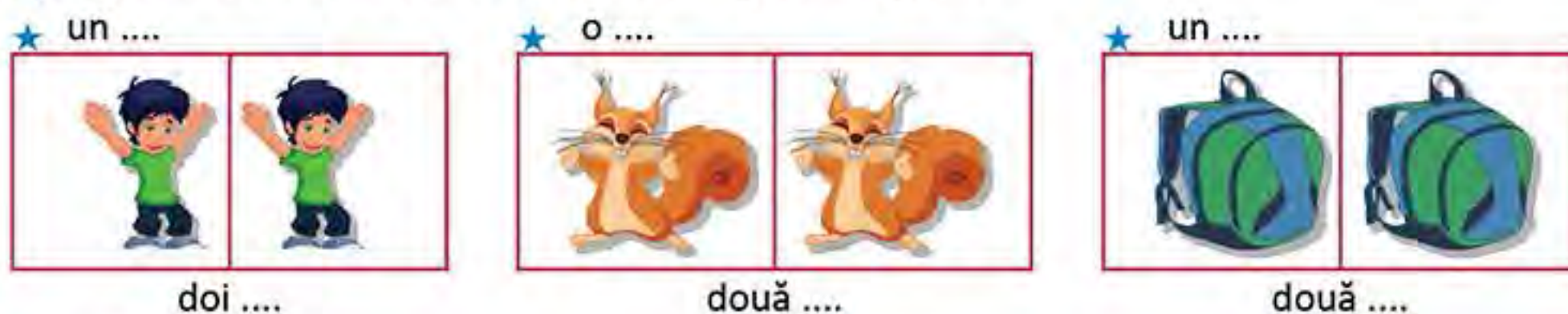
- În diverse locuri din sala de clasă se află cartonașe pe care sunt scrise diferite substantive ce denumesc bogății ale Pământului (ființe, lucruri, fenomene ale naturii).
- Într-un interval de timp stabilit de învățător, toți copiii caută cartonașe. La expirarea timpului, fiecare echipă va grupa substantivele găsite, în funcție de ceea ce denumesc.
- Câștigă echipa care va așeza cât mai multe cartonașe în cutărul potrivit.

OBSERVĂ!

1 Citește textul, apoi completează cuvintele care însoțesc imaginile.

A nins și e greu să mai fie cineva atent la lecții. Se aude clopoțelul. Curtea școlii se umple de copii veseli. Un copil s-a așezat pe ghiozdan ca pe o săniuță. Alți doi copii nu se folosesc de ghiozdane, ci de niște cartoane. O veverită speriată s-a cățarat tocmai în vârful bradului, iar alte două veverite s-au lipit de trunchiul copacului. Un băiat și o fată curăță de zăpadă căsuțele păsărelelor. Azi sunt de serviciu în grădina școlii.

REȚINE!

- Când denumesc o singură ființă, un singur lucru sau fenomen al naturii spunem că substantivele sunt la **numărul singular**. Exemple: măr, casă, furnică etc.
- Când denumesc mai multe ființe, lucruri sau fenomene al naturii spunem că substantivele sunt la **numărul plural**. Exemple: mere, case, furnici etc.

2 Numără substantivele de pe linia B, apoi scrie-le.

LUCREAZĂ!

REȚINE!

3 Caută în dicționar și scrie câte cinci substantive pentru fiecare gen.

• După modul cum se numără, substantivele sunt de **trei genuri**:

feminin	masculin	neutru
o (femeie) – singular;	un (bărbat) – singular;	un (pix) – singular;
două (femei) – plural;	doi (bărbați) – plural;	două (pixuri) – plural.

JOC – Cuvinte cu... surprize

Transformă cuvintele date, după modelul: *un foc* → *o focă*.

■ un cal →; ■ un lup →; ■ un par →; ■ un furtun →; ■ un tren →

★ Ascultă textul *O întâmplare cu haz*, de pe CD.

LUCREAZĂ!

1 a) În timp ce audiezi textul, scrie pe câte un cartonaș numărul substantivului pe care îl auzi, din fiecare pereche de mai jos:

1 – oameni; 3 – școlari; 5 – ochi; 7 – băieți; 9 – nasturi; 11 – cărbuni; 13 – copii;
2 – oamenii; 4 – școlarii; 6 – ochii; 8 – băieții; 10 – nasturii; 12 – cărbunii; 14 – copiii.

b) **Lucrați în perechi**. Verificați dacă ați scris aceleași numere pe cartonașe. Cereți să reascultați textul dacă răspunsurile voastre diferă. Corectați.

2 **Lucrați în grupuri** de câte trei. Ajutându-vă de ilustrațiile de mai jos, povestiți oral textul audiat. Primul dintre voi va prezenta **introducerea**, al doilea **cuprinsul**, iar al treilea va prezenta **încheierea**.

3 Scrie textul prezentat în grup la exercițiul al doilea. Verifică dacă ai scris corect substantivele.

4 **Lucrați în grupuri** de câte trei. Scrieți fiecare câte o listă cu cinci substantive de genul feminin. Schimbați listele între voi. Verificați corectitudinea rezolvării. Continuați în același mod și pentru celelalte genuri ale substantivelor.

★ JOC – Să facem schimb!

Eu îți dau un leu,
iar tu îmi dai o leoaică.
Eu îți dau un lup,
iar tu îmi dai o

Eu îți dau un urs,
iar tu îmi dai o
Eu îți dau un,
iar tu îmi dai o tigroaică.

LUCREAZĂ!

- 1 **Lucrați în grup.** Realizați un tabel asemănător celui de mai jos.
 - a) Completați prima coloană cu informațiile pe care le cunoașteți despre **păduri**.
 - b) Completați a doua coloană cu întrebări despre ceea ce ați dori să mai aflați despre **păduri**.

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM AFLAT
....	

- 2 **Citește textul de mai jos.**

Pădurile din Europa sunt astăzi amenințate de *ploile acide*. Există puține acțiuni directe de salvare a acestora. Grecia deține mai mult teren acoperit cu arbuști și tufisuri decât orice altă țară europeană. Pădurile Poloniei sunt cele mai atacate de *ploile acide*. Și pădurile din România, din Munții Carpați, suferă din cauza poluării.

Multe păduri au fost tăiate pentru construcții, pentru foc. Se taie păduri și pentru a face pârții de schi. Fără rădăcinile arborilor care fixează solul, avalanșele sunt tot mai dese.

În lume se plantează arbori pentru a micșora efectele tăierii pădurilor. Trunchiurile acestora sunt protejate împotriva animalelor rozătoare cu ajutorul unor tuburi.

Oamenii speră ca arborii să trăiască sute de ani, iar plantele și animalele pe cale de dispariție să se înmulțească. (*Salvarea pădurilor*, din *Arborele lumii*, nr. 7 din anul 2008)

- 3 **Lucrați în grup.** Completați ultima coloană a tabelului realizat anterior, cu informațiile noi, pe care le-ați aflat din text, despre păduri.

- 4 Recitește textul *Salvarea pădurilor*. Completează enunțurile cu substantivele potrivite.

- În text se vorbește despre pădurile din următoarele țări:,,
- Pădurile din Munții sunt atacate de poluare. Multe păduri sunt tăiate pentru, pentru sau pentru a face de În lume se plantează Oamenii protejează copacilor cu

- 5 a) Scrie substantivele subliniate în text, pe trei coloane, după genul lor.
b) Schimbă numărul fiecărui substantiv și alcătuiește propoziții cu cele obținute.

JOC – Selectează corect!

- Descoperă obiectele care nu se află în coșul corect! Grupează substantivele care denumesc obiecte din aceeași categorie. Scrie-le, la **numărul plural**, pe patru cartonașe de culori diferite.
- Primii copii care termină vor primi medalii nostime confecționate de voi din materiale reciclabile.

Citește cu atenție textul de mai jos.

- ★ La Pol apa s-a întrecut pe sine, e și apă-apă, plină de pești, dar și palat de gheață doldora de povești. În sticle transparente de gheață săpate în munte, ca niște chillii, cineva a ascuns jucării: pui de urs alb, somnoroși, legănați de mama lor și de duiosul cântec ursesc: *mor-mor*.

Totdeauna, foca și ursoaica albă încep, cu puii ce-au crescut, jocul prin zăpadă. Ele știu de la început că n-or să se mai vadă. Banchizele plutitoare le vor duce copiii departe, spre alți ghețari, să se descurce, doar au crescut mari. Dar chiar dacă părinții și copiii vor fi despărțiți de ghețari, dorul și celelalte sentimente se vor dovedi mai tari. Ghețarii se mai întâmplă să se topească și drag cu drag să se întâlnească.

La Pol e curat, curat. Să nu murdărim zăpada, că ar fi păcat!

Și acum, cât aș număra până la doi, să alergăm la Polul Nord, acolo-i de noi! Ne suim în sănii multe, agățate una de alta, ca vagoanele unui tren, doar că aici trenul e tras de pomișori umblători, adică de reni. Tot anu-i o zi, una și bună, în care luminează și Soare și Lună. Și dacă nu mai sunt nopți, adio somn, adio dormitoare! Ne putem da cu săniile cât e ziua de mare!

(*La Pol e curat*, după Lucia Olteanu)

- 1 Completează enunțurile cu informații din text.

- ◇ a) Cât aș număra până la doi, să alergăm la!
- ◇ b) Să nu murdărim, că ar fi păcat!
- ◇ c) Tot anu-i o zi, una și bună, în care luminează

- 2 Identifică în text și scrie câte două substantive care denumesc:

- ◇ a) ființe ◇ b) lucruri ◇ c) numele unor corpuri cerești

- 3 În fiecare șir de cuvinte trebuie să rămână doar substantive de același gen. Găsește *intrusul*!

- ◇ a) povești, mama, nopți, reni, sănii; ()
- ◇ b) pești, pui, tren, părinte, copil; ()
- ◇ c) tren, vagoane, cântec, zi, palat. ()

- 4 Schimbă numărul substantivelor subliniate în text și scrie-le pe cele obținute.

- 5 Observă afișul de mai sus. Alege varianta corectă de răspuns.

- ◇ a) Ce se prezintă? ■ aspecte din realitate; ■ întâmplări imaginare.
- ◇ b) Pentru ce se prezintă? ■ pentru a informa; ■ pentru a emoționa.
- ◇ c) Textul scris pe un afiș este: ■ nonliterar; ■ literar.

Un explorator la Polul Nord
Participați la o atractivă prezentare de fotografii!

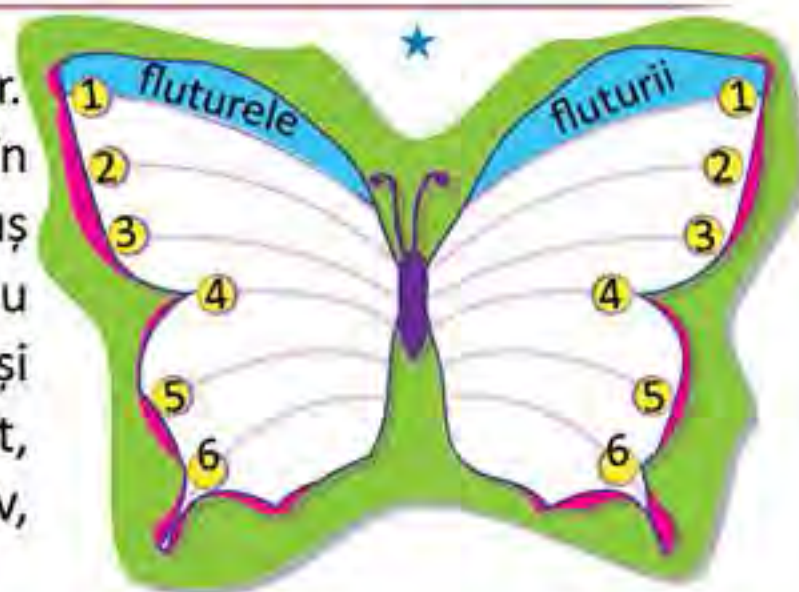
Vă așteptăm joi, 24 mai, de la ora 13.00, la biblioteca școlii.

Cum te poți aprecia	1	2	3	4	5
Suficient	◇	◇	◇	4-5 substantive	◇
Bine	◇◇	◇◇	◇◇	6-7 substantive	◇◇
Foarte bine	◇◇◇	◇◇◇	◇◇◇	8 substantive	◇◇◇

LUCREAZĂ!

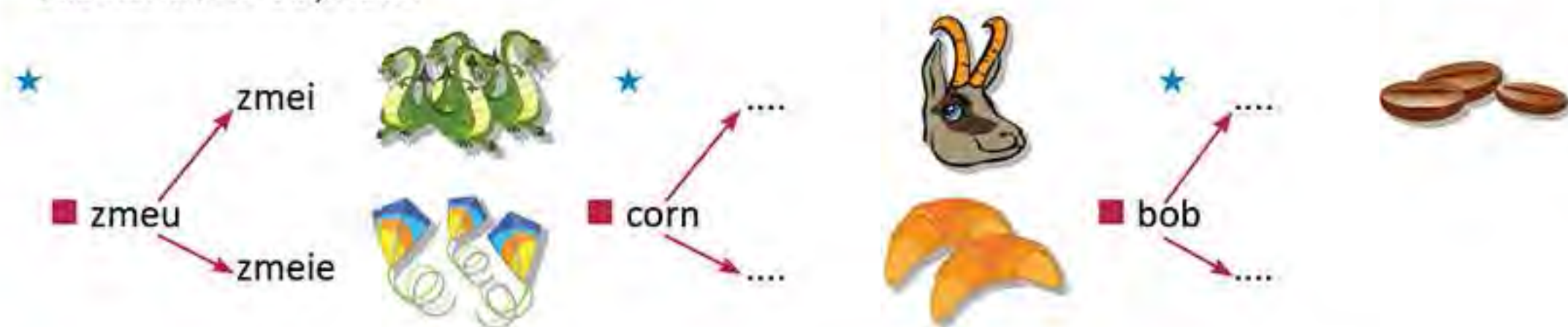
- 1 a) Caută în textul de mai jos șase substantive la numărul singular.

În fine, fluturele, ocolind florile, încercă să zboare în linie dreaptă, lăsându-și umbra fugitivă peste: un cărăbuș profesionist, o omidă oranj, un nasture de la blugii vărului meu Gigi, o piatră rotundă și galeșă, cu un singur ochi de peruzea și fără de rost, un ac de cusut ruginit, peste un șoarece necăjit, descris în una dintre poveștile mai dinainte, peste un morcov, și, în cele din urmă, peste un pistrui.

(fragment din *Carte de citire, carte de iubire*, Nichita Stănescu, Gheorghe Tomozei)

- b) Desenează un fluture. Scrie pe aripa din stânga substantivele identificate la punctul a), iar pe aripa din dreapta scrie-le la numărul plural.
c) Colorează zonele în care ai scris substantivele, folosind următorul cod de culori:
■ gen feminin; ■ gen masculin; ■ gen neutru.
- 2 Identifică formele diferite de plural ale substantivelor date. Alcătuieste propoziții cu substantivele obținute.

- 3 a) Scrie numele autorului pentru fiecare text citit în această unitate de învățare.

■ *Semnul de iarbă* – ■ *Natura nu iartă* – ■ *La Pol e curat* –

b) Din *lumea textului*, în lumea ta! Alege textul care îți amintește de o experiență personală. Găsește un coleg care a ales același text și prezentați-vă unul altuia experiențele.

- 4 Realizați, în grup, un afiș prin care să promovați concursul *Natura, prietena mea*, pe care puteți să îl organizați la biblioteca școlii, cu ocazia *Zilei Pământului*.

★ JOC – Un dar cu rimă

a) Descoperă *darul cu rimă* potrivit pentru fiecare dintre numele: Mioara, Mihai, Costăchel, Mirela, Petruța, Emilia, Ștefan. **Exemplu:** Emilia – cochilia.

b) Realizează o listă de daruri cu rimă și pentru colegii tăi.

Limba și literatura română

978-606-8681-28-3
978-606-8681-24-5

Editura INTUITEXT

www.intuitext.ro